

„În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele“

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XXV Nr.4 (140) *** NOIEMBRIE 2020 *** 12 PAGINI***

La Muzeul de Artă Comparată Sângeorz-Băi am să bat clopotul în dungă

Da, așa am de gând să fac. Scriu acest text cu convingerea că trebuie să ne preocupe faptul că în cultură în genere vine vreme grea, că ne paște primejdia să ne pierdem și să ne uităm cultura

Muzeele în general și muzeele etnografice în mod special își asumă menirea de a zăgăzui fenomenul de destrucționare a culturii tradiționale, căderea în "păcatul" uitării.

promovare-constantin-brancusi-pentru-premiul-national-brancusi-2017/)

S-a întâmplat recent, în ultima sâmbătă a lunii august 2020 – în grabă fiind, dacă nu de-a

<https://www.modernism.ro/2018/07/06/>

Pe un loc aparte – după cum vom vedea – stă un Muzeu de Artă Comparată cu peste 2000 de opere de artă (lucrări de pictură, sculptură, grafică și de artă populară) întemeiat de artistul plastic Maxim Dumitraș la Sângeorz-Băi. În acest muzeu cultura populară "este pre-luată" adeseori de autor drept *temă, motiv estetic* – și este transfigurată în *izvor* și în *temei* (temelie) pentru cultura modernă și uneori în marcă de identitate culturală a românismului în genere. Și nu este

www.macsrb.ro

tradițională. Gândiți-vă, bunăoară, că noi am mai trăit și "am prins" șezătorile, horile și "jocu' din Arini", cununa grâului, colinzile, plugușorul etc., iar astăzi cânepa de tors în șezătoare și grâul de-l împletit în cunună (buzdugan) au rămas doar amintire sau – în cazul bun – un "obiect de muzeu".

întâmplător faptul că una dintre Nominalizările Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” pentru Premiul Național „Brâncuși”, 2016 a fost Maxim Dumitraș

(<https://centrulbrancusi.ro/nominalizarile-centrului-de-cercetare-documentare-si->

dreptul intempestiv – să trecem pragul Muzeului – eu și soția mea – și să-l avem îndrumător pe Max Dumitraș. Rândurile de față sunt menite să răscumpere oarecum impietatea comportamentală în fața "operei de artă" și să ștergă eventuala impresie de om hăbăuc pe care i-oi fi lăsat-o.

(continuare în pag. 2)

Vilut Cărbune

Istorie măiereană

Ofițeri măiereni din Regimentul II de Graniță Năsăudean de acum 236 de ani (completare)

Am primit de la dl. dr. Adrian Onofreiu această completare la articolul nostru din numărul anterior al revistei noastre. Îi mulțumim.

Icu Crăciun

În completare la articolul lui Icu Crăciun, *Ofițerii măiereni din Regimentul II de Graniță Năsăudean de acum 236 de ani*, în „Cuibul Visurilor”, Maieru, anul XXIV, nr. 3 (139), august 2020, p. 1.

1. NICODIM BOB - din Maieru, locotenent-major cezaro-crăiesc, apare din anul 1792 ca ofițer, pe lista ofițerilor superiori.

A trecut din școala de război de doi ani și din cea de artilerie în rândurile Regimentului Grăniceresc al II-lea Român, ca al doilea plutonier de război.

A participat la campania turcească dintre anii 1788-1791 și la campaniile franceze. În timpul

războiului a fost folosit în calitate de comandant al companiei de casă (rămasă la reședința regimentului).

S-a evidențiat în luptele de la Areda și Arcole din 15, 16 și 17 noiembrie 1796. A fost rănit și, pentru vitejia sa a fost lăudat în ordinul general de zi. (s.n.).

În anul 1810 a trecut în pensie din cauza rănilor primite în lupte.

* În completarea argumentelor în favoarea prezenței și a grănicerilor năsăudeeni la bătălia de la Arcole – vezi Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, *Contribuții documentare privind istoria regimentului grăniceresc năsăudean*, Ed. Enciclopedică, București, 2006, nota 4, pp. 135-136 - semnalăm și alte surse depistate mai recent. În primul rând, articolul semnat de profesorul bistrițean Ștefan Lupu, care, preluând – în mod

(continuare în pag. 4)

Adrian Onofreiu

VEȘTI BUNE!

CONSĂTEANUL NOSTRU, PROF. UNIV. DR. ING. LAZĂR AVRAM, CETĂȚEAN DE ONOARE AL MAIERULUI NATAL, MEMBRU AL UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA, FILIALA BUCUREȘTI, A DEVENIT, ÎNCEPÂND CU DATA DE 24 IULIE 2020, MEMBRU TITULAR AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA.

FELICITĂRI, D-LE LAZĂR AVRAM!

Redacția revistei „Cuibul visurilor”

Prof. univ. dr. Lazăr Avram

La Muzeul de Artă Comparată Sângeorz-Băi am să bat clopotul în dungă

(continuare din pag. 1)

Cu titlul de preambul la pledoaria mea pentru artă și pentru sculptorul Maxim Dumitraș am să amintesc aici că întreaga manifestare culturală *Zilele măierene*, (oct. 2013) a stat sub viziunea de ansamblu – alea personalităților, bustul lui Emil Boșca-Mălin, coperta volumului *Emil Boșca-Mălin. Restituiri*, afișe etc. – a sculptorului Max Dumitraș. Ei bine, eu fiind implicat și responsabil cu editarea și pregătirea volumului omagial (E, Boșca-Mălin, *Restituiri*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2013) l-am rugat pe Max să creeze un logo, o siglă a Muzeului *Cuibul visurilor*, pe care să o inserăm pe pagina de titlu a volumului. Se întâmpla acest lucru în 10 iunie 2013, la

M. Dumitraș, sigla *Cuibul visurilor* (prop.)

sfârșitul unei întâlniri de lucru care a avut loc în *Chilie* (Valea Caselor), acasă la dr. Login Berende. În *Chilie* fiind, Max a privit înspre Măgura Porcului și – arătând cu mâna spre cele două măguri a exclamat – *Iată sigla!* Poza făcută de mine atunci și inserată aici a fost pentru Max Dumitraș punctul de plecare "*De la natură la sens*". Astăzi eu pot să recunosc în "povestea siglei" creată de Max Dumitraș chiar motoul sau sloganul creației sale artistice, adoptat de artist și ca titlu al volumului său de sculptură apărut în 2008 – *De la Natura la Sens*. După câteva zile am primit sigla în versiunea finală, siglă care apare pe pagina de titlu a volumului omagial E. Boca-Mălin și pe afișele manifestării *Zilele măierene 2013*.

Muzeul de Artă Comparată Sângeorz-Băi al lui Maxim Dumitraș expune arta noastră tradițională îmbrăcată, ca să spun așa, în straie noi menite să dezvăluie mesajul peren, mai presus de materie și de artefactul ca atare, într-un cadru extins – un cadru comparativ de confruntare estetică. Și am să mă mărginesc în pledoaria mea pentru muzeul sângeorzean la un singur exponat, creat și expus în muzeu.

De îndată ce-i vom trece pragul în prima sală a *Muzeului de Artă Comparată din*

Sângeorz-Băi, vom vedea un ansamblu realizat din clopote.

După cum se vede în imaginea alăturată, pare a fi vorba de o "grămadă" de clopote și de clopoței așezate într-o anume rânduială, în formă de "vârtej".

Iată-ne, deci, în fața unui ansamblu sculptural – aici, acum și în acest fel – născocit de autor spre a stârni în noi ispita interpretării și demersul contemplativ de scrutare al noimelor operei de artă de dincolo de aparențe. Și dacă se întâmplă să deschidem paginile volumului de *Sculptură* – 2016, a lui Maxim Dumitraș, având subtitlul *Absențe încercuite*, ed. coord. Doru Strâmbulescu, Editura Scoala Ardeleană, 2016, vom găsi acolo următoarea "îndrumare" de urmat atunci când vrem să trecem pe tărâmul inefabil al artei plastice în viziune comparativă, citez:

"Văzutul-nevăzut (absența) ține de om, este înțelesul pe care fiecare om îl dă lumii, și îl dă sieși, ca să poată fi. Acest, acel nevăzut poate fi transcendența, sacrul sau un „mit metafizic”, cum l-ar numi Lucian Blaga.

Absența locuită sau absența încercuită. Să ne imaginăm chilia sihastrului săpată în piatră. Chilia lui Daniil Sihastru. Ascetul e dus, dar chilia nu este fără el. Este o absență locuită. Nu am încercuit absența pe dinafară, ci pe dinăuntru ei. Ea singură s-a încercuit.

Înăuntru pietrei am făcut golul, ca să poată fi locuită piatra. De gol să poată fi locuită." M. Dumitraș, *op.cit.* p. 8.

Pentru noi, "absențele" de care putem avea parte în receptarea operei de artă nu sunt altceva decât gândurile în care ne scufundăm. În fața creației artistice – oricare ar fi genul ei – se întâmplă, așadar, "să cădem pe gânduri", să devenim "absenți" și să actualizăm astfel – interpretativ, în ultimă instanță – propria noastră "absență încercuită".

Să revenim acum la ipostaza noastră de vizitator și să vedem în ce fel putem avea parte (sau nu) de încântare și de pătimire sufletească

(gr. *pathêmatatêspsychês<παθήματα τῆςψυχῆς>*) în fața unui artefact, în speță în fața acestui *obiect de artă*.

Ansamblul sculptural de față eu l-aș "boteza" vârtej. Mie – în virtutea statutului meu de vizitator – mi se conferă tacit libertatea interioară *de a tematiza, de a contempla și de a numi* "exponatele" potrivit propriei mele viziuni imaginative, iar eu – în ce mă privește – mă regăsesc aici într-un *vârtej de clopote*.

La o primă vedere ansamblul pare a avea forma unei spirale; spirala însă este o formă plană și orice figură plană *descinde generic* dintr-o suprafață bidimensională numită *plan* în geometria formelor. Spirala – de-o samă cu toate figurile plane – este lipsită de profunzime, este plată și fără putința devenirii și dezvoltării nici

în adâncuri precum *învârtejul de ape* (vâltoare), nici în văzduh precum *învârtejul de vânt* (vântoasele, holbura). Ca să nu mai vorbim de vârtejul *urzoaiei* pe care mama *învârteja* teara pusă pentru cămășile albe de sărbători. Chiar Max ne-a făcut atenți la acest context spațial arătându-ne clopotul cel mai mare din centru – *punctul de sprijin și miezul tare* al vârtejurii – în contrapondere cu clopoțelul cel mai mic din coada vârtejurii – așezat la *limita de destrămare a spațiului suport tip podină*.

Acum – odată ce am identificat și tematizat *vârtejul* (spirala, într-un sens mai cuprinzător) ca formă generică și simbol al "eternei deveniri" spațio-temporale – mai trebuie să ne aducem aminte – din puțină filozofie de care am avut parte în "societatea socialistă multilateral dezvoltată" – că în *artă în general* idea în sine (cauza formală) este și scopul sau cauză finală a operei de artă. Să ne mulțumim deocamdată cu o părere sau o concluzie preliminară, și anume că "absența" – de altfel, deosebit de prezentă, de vie și de dominantă în mintea și-n sufletul artistului – pe care o "înțarcă" (încercuiește) Max Dumitraș în această sculptură este *devenirea în general*, "mișcarea sufletească" într-un sens filozofic mai adânc.

Mai rămâne însă de priceput, ca să spun așa, de ce s-a folosit artistul de "clopote" ca element de materializare (cauză materială) a operei sale.

Din modul de așezare-poziționare al clopotelor nici nu poți să-ți dai seama dacă acestea nu cumva sunt clopote moarte, adică

clopote fără limbă și nefuncționale și pe care doar prin omonimie le putem numi clopote. Și dacă-i așa, atunci la fel de bine era dacă punea pietre – bunăoară o piatră mare în centrul spiralei și pietricele în coada spiralei. Materia prin care se deschid posibilitățile de materializare concretă (specifică) a operei de artă este elementul cel mai "indeterminat" – oarecum cel mai de jos în ierarhia rațiunilor de a fi ale operei de artă. Scopul sau finalitatea operei subordonează ierarhic toate celelalte cauze, iar materia este aleasă în vederea acestui scop, iar în cazul de față elementul material tip clopot este asociat în tradiția creștină cu chemarea liturgică.

Dacă vom cugeta puțin asupra creației artistice în genere atunci pe artist trebuie să-l vedem ca pe un *arhieru* păstorind creațiile

(continuare în pag. 3)

Viluf Cărbune

La Muzeul de Artă Comparată Sângeorz-Băi am să bat clopotul în dungă

(continuare din pag. 2)

sale. Și insist să cred că nu metaforizez prea tare spunând că îl văd pe artist ca pe un zeu plâsmuind lăuntric forma (limanul noetic) care așteaptă *devenirea istorică* ..."care va să vie". Iar această viziune a mea este – bag sama – în consens cu modul în care însuși autorul Maxim Dumitraș cugetă asupra genezei sau asupra începuturilor operei de artă, citez (subl. mea în *italice*):

"Zeul oricărei sculpturi (lucrări de artă) este începutul. În început stau, *ca posibilitate*, și inteligența, și gândirea care dau opera de artă. Opera de artă este un act care ține de *euharistie*. Începutul este aici și acum, în această sculptură.

Maxim Dumitraș, *op.cit.* p. 36.

Spre a înțelege cât de cât această stare de lucruri ținând de filozofia artei să ne imaginăm că artistul ar fi alcătuit spirala din pahare de cristal sau din pocale de *sfântă împărtășanie* – cel mai mare în centru, iar cele mai mici la margine. Și nu de alta, dar atunci când sunt sunt lovite "în dungă" atât clopotul cât și paharul de cristal scot un anume sunet, în

rezonanță cu forma concretă în care s-au materializat. O spirală-vârtej de clopote sau de pahare de cristal spânzurate în aer liber, ca să spun așa, ar etala – fie în bătaia vântului, fie în bătaia maiurilor de lemn ale artiștilor sau ale Lér-monáhiilor (ieromonáhi-lor) – sonorități vii, nebănuite. Iar acest lucru se știe "din văzute" și "din auzite" întrucât corpul clopotului – materializat în fier, alamă, cristal etc. – este oarecum liber, lipsit de constrângerea materiei, de proximitatea pedestalului sau a podinei tip suport.

O asemenea posibilitate interpretativă a avut în vedere chiar Maxim Dumitraș, atunci când ne arată într-un videoclip (https://youtu.be/t1O8EmZR5_g?t=184) muzicalitatea clopotelor – fie ele chiar și constrânse (lipite) de pedestal.

Un muzeu – oricare ar fi tematica acestuia – te pune pe gânduri și dacă vei avea răgazul și disponibilitatea să te lași furat de posibilitățile interpretative care subzistă tăcute în fiecare exponat atunci vei putea spune că muzeul și-a atins menirea. Iar în cazul Muzeelor de Artă menirea muzeului este și menirea operei de artă - să-l pună pe om pe

gânduri, să-l aducă în "uitare de sine".

Dintre multele aforisme ale cărturarilor și artiștilor privind arta în general alegem aici "zicerea" lui Auguste Rodin – "*Arta este contemplare. Este plăcerea minții care caută în natură și descrie spiritul de care Natura însăși este animată*".

Dar câți oare dintre elevii școlilor din Maieru, din Sângeorz-Băi sau din Rodna au trecut măcar odată pragul muzeelor pe lângă care trec în fiecare zi?

**"Arta este contemplare.
Este plăcerea minții care
caută în natură și descrie
spiritul de care Natura
însăși este animată"**

Auguste Rodin

Vilut Cărbune

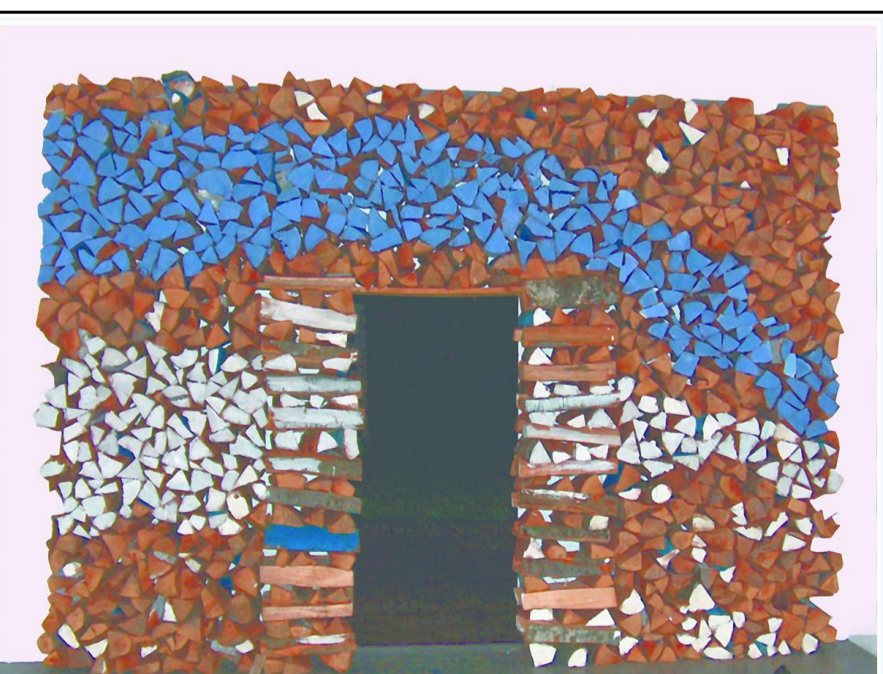
M. Dumitraș - *Privire interioară* (marmură)
Caransebeș, 2012

Maxim Dumitraș - *Cathar* - instalație (lemn), Franța, 2005

Maxim Dumitraș - *Pieta* (marmură)
Fuerteventura, Spania (2006)

M. Dumitraș - *Cathar* (lemn), Franța, 2005

Maxim Dumitraș - *Cămașă* (andezit)

Fotografii: Maxim Dumitraș

Despărțirea de Andrei Moldovan

În imaginarul colectiv nu există o întruchipare antropomorfă, o personificare mai cumplită, mai înfiorătoare, mai malefică, mai necruțătoare, mai neîndurătoare, mai insensibilă, mai intransigentă ca Doamna în Negru sau Doamna cu Coasa, cea alungată din Ceruri din cauza nesupunerii ei. În viață, omul mai face compromisuri, acceptă concilierii, dar să fii veșnic neînduplecată, neîngăduitoare, nepăsătoare, nesimțitoare, indiferentă este strigător la Cer. Să n-ai suflet, să n-ai compasiune, presupune impertinență, insolentă, pe scurt, obrăznicia de a interveni în viața ființelor umane când vrei, fără să bați la ușă, fără să trimiți în prealabil un semn prevestitor, un mesager sau măcar un mesaj. Nu numai că n-are bun-simț, dar nici nu respectă pe nimeni.

Ei, bine, tupeista și nesimțita asta, cu morga ei scrobită, a avut cutezanța să-l ia pe Andrei tocmai când avea de finalizat patru cărți (de atâtea știu eu) menite să înobileze și să-și îmbogățească semenii. Cu siguranță că s-ar fi bucurat să le vadă tipărite!

Nerușinata și grăbita asta l-a căutat acasă, la Beclean, la reședința de vară de la Chiuza – „La moșie”, cum îi plăcea să zică -, la Cluj, și nu l-a găsit. În final, i-a dat de urmă la un spital din Bistrița. Andrei n-a mai putut negocia să-l lase măcar cinci ani să-și definitiveze opera. Sfidătoarea și morocănoasa asta, deși n-are auz, știe să rostească în toate limbile pământului doar atât: „GATA!” Trebuie să recunoaștem că puterea sa tiranică ascunde un adevărat abuz!

Cât a trăit, spiritul lui Andrei n-a fost atins niciodată de osteneală. În spital fiind, mi-a recitat cu un timbru tânguitor, la telefon, în franceză, din Baudelaire și mi-a spus că în una din următoarele cărți se va ocupa de viața și opera acestui poet; avea adunată multă bibliografie în franceză.

Prieten al Muzeului „Cuibul visurilor” și al publicației cu același nume, Andrei a

Andrei Moldovan

muncit mult până și-a câștigat o reputație prestigioasă de profesor și critic literar cu prestanță, rafinat, cu blazon, înzestrat cu virtuți stilistice remarcabile. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj, în calitate de președinte al Asociației Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, de redactor-șef al suplimentului „Răsunetul cultural”, de animator cultural prin înființarea Centrului „Liviu Rebreanu” de la Chiuza a crezut în misiunea sa de luminator al semenilor, asumată de-a lungul întregii sale vieți, viață animată în permanență de lucru bine făcut și de un înalt profesionalism. Ajuns la vârsta înțelepciunii, vorbele sale aveau limpezimea apei de izvor, trăind în sârg cărturăresc, cu încredere permanentă în educație și cultură. El a reprezentat prototipul de intelectual ardelean cufundat în muncă, pătruns de rolul pe care îl are, excelând, sub pecetea onestității, prin cumpătare, exemplară ținută profesională și morală. A crezut în cultura tradițională, în iscusința oamenilor simpli, în bunul lor simț.

Dar iată că ceara lumânării i s-a mistuit și ața ghemului i s-a terminat prea repede. Deja el a trecut din viața asta vremelnică, pământească, în viața eternă. „Suntem urșiții Morții, noi și cu tot ce este al nostru” („Dobemur mortis nos, nostraque”).

Bunul Dumnezeu să-l așeze în rândul celor drepți și buni. Dragă Andrei, te voi păstra mereu în inima și sufletul meu! Odihna veșnică și meritată!

Icu Crăciun

Istorie măiereană

Ofițeri măiereni din Regimentul II de Graniță Năsăudean de acum 236 de ani

(completare)

(continuare din pag. 1)

ușor exaltat - relatarea poetului George Coșbuc, amintește spusele acestuia: „batalionul era alcătuit numai din români și comandant de un neamț, Voestenradt. Napoleon s-a opintit în chipul cel mai disperat să-i arunce îndărăt de pe râul Apone și de pe mocirloasele lui maluri. Numai a treia zi seara și, numai după ce au suferit pierderi grele, s-au retras românii de la Arcole.

În timpul acesta armata austriacă s-a putut retrage, *scăpând de nimicire* (s.n.); apud. Ștefan Lupu, „Pentru stabilirea unui adevăr”, în „Săptămâna”, Bistrița, anul VIII; nr. 248, duminică, 14 aprilie 1935, p.1. Pe aceeași direcție se înscrie și consemnarea lui Ștefan I. Pop, care în serialul dedicat faptelor de arme ale grănicerilor năsăudeni, menționează și această bătălie. „Epocală și pe veci trecută în istoria militară rămâne rezistența dâră de la podul „Arcole”, când, timp de trei zile, 15, 16, 17 Noiembrie 1796, cu jertfa a lor 395 de ostași, a oprit trecerea armatei franceze comandată personal de Napoleon Bonaparte. *Această victorie a fost câștigată prin prezența de spirit a ofițerilor și cu curajul nemaipomenit al ostașilor* (s.n.). Napoleon spunea în comunicatul făcut Directoratului republican – continuă Pop – că numai eroismul „Cătanelor negre” a salvat de la distrugere singură întreaga armată austriacă”; apud. Ștefan I. Pop, „Faptele de arme și jertfele de sânge ale grănicerilor năsăudeni”, în *Ibidem*, anul XV, nr. 444, duminică, 3 mai 1942, p. 3.

Apoi, un manuscris elaborat de notarul Districtului Năsăud (1861-1876), Nicolae Bejan, la sfârșitul secolului XIX și publicat recent amintește printre cei care au luptat atunci pe *Petre Meheș de Kis-Bun*, prezent la luptele din 15, 16 și 17 noiembrie 1796 de la Arede di Veneția și Arcole; vezi *Personalități din granița năsăudeană...*, p. 43 ; *Iosif Nemeș*, nobil, la 15 noiembrie, „lăudat în ordinul de zi al comandantului”, *Ibidem*, p. 56; *Dănilă Gălan*, din Năsăud, la 15 noiembrie, „în lupta de la Arcole, unde a fost mereu în rândurile primilor luptători, a animat trupa la competență, a obținut, prin exemplul său, un rezultat strălucit și a fost lăudat în ordinul general de zi și, în calitatea lui de comandant al artileriei grănicerești, a dat dovada destoiniciei sale de război”, *Ibidem*, p. 59; *Paul Rău*, din Rusu-Bârgăului, „în 15, 16 și 17 „în lupta de la Arcole, unde a și fost rănit. Cu toate acestea, a continuat lupta, a animat trupa la consecvență și a fost lăudat în ordinul general de zi”, *Ibidem*, p. 60; *Nicodim Bob*, din Maieru, „s-a evidențiat în lupta de la Arede și Arcole, din 15, 16 și 17 noiembrie 1796.

A fost rănit și pentru vitejia sa, a fost lăudat în ordinul general de zi”, *Ibidem*, p. 72. Un alt manuscris – atribuit unui autor din „granița năsăudeană”, aproximativ din aceeași perioadă cu primul, amintește de faptul că „pe 15, 16 17 noiembrie, la Arede, a luptat divizionul împotriva generalului Bonaparte în persoană și s-a distins prin bravura, ca și dârzenia din timpul celor trei zile de luptă,

astfel că generalul Bonaparte, în raportul său către Directorat, a menționat vitejia acestor soldați. Generalul-baron Alvincz a lăudat de asemenea divizionul printr-un ordin de zi pe armată. Pe câmpul de luptă au rămas căpitanul Wagner cu 135 de soldați. Pentru vitejia lor exemplară au fost menționați căpitani Meheszy, Nemeș și Horvath, locotenenții Schmidt și Bob; au fost răniți stegarul Paul Rău și 630 de soldați, în captivitate au ajuns căpitanul Lang și 45 de soldați, apoi, au fost lăudați plutonierul Gabriel și stegarul Herzog”; apud. Mihai Georgiță, „Încă o istorie a Regimentului de graniță de la Năsăud” (2), în „Arhiva Someșană”, seria III, Năsăud, nr. IV, 2005, p. 332.

2. IOAN CORUȚ - din Maieru, locotenent contabil cezaro-crăiesc.

A absolvit, în anul 1803, Institutul de Creștere Militar Național din Năsăud, ca practicant contabil cu soldă, avansând în scurt timp ca furier în Regimentul Grăniceresc al II-lea Român.

S-a evidențiat în serviciu prin exactitate și pentru aceasta a fost repartizat pentru serviciu la Comisia Militară pentru Montur din Carlsburg¹.

3. SEVER HANGEA - din Maieru,

(continuare în pag. 5)

Adrian Onofreiu

¹ Alba-Iulia.

Istorie măiereană

Ofițeri măiereni din Regimentul II de Graniță Năsăudean de acum 236 de ani

(completare)

(continuare din pag. 4)

căpitan cezaro-regesc.

După absolvirea în anul 1842 a cursului de artilerie de la Școala Superioară din Năsăud, a fost recrutat la Regimentul Grăniceresc al II-lea Român și avansat la gradul de subofițer.

Avea o înfățișare frumoasă și era un bun ofițer de front.

În anul 1848 amărșăluit împreună cu Batalionul I combinat de câmp spre Ungaria. S-a reîntors după capturarea batalionului de către insurgenți, a trecut în armata coloanelor colonelului Urban, a participat la campania împotriva insurgenților maghiari și a fost avansat la gradul de locotenent.

Începând cu anul 1851 a servit la Regimentul de Infanterie 50 linie, de unde a fost transferat în anul 1860 la Regimentul de Infanterie 64 linie.

Din cauza slăbiciunii corporale, în anul 1861, a trecut în pensie.

4. AVACOM BOB HANGEA- din Maieru, actuar administrativ districtual cezaro-crăiesc, ultima dată vice-notar al Districtului Năsăud.

A absolvit, în anul 1826, Institutul de Creștere Militar Național din Năsăud ca practicant-contabil cu soldă, avansând în scurt timp ca furier.

În primăvara anului 1848 a susținut examenul de contabilitate cu un rezultat foarte bun, urmarea căruia a obținut capacitatea de a fi angajat contabil al regimentului, de care era legată și dobândirea statutului de ofițer.

În luna ianuarie 1849 a plecat împreună cu cancelaria contabilității spre Bucovina, unde a servit în contabilitate militară.

A fost numit protocolist al Districtului Bistrița în luna noiembrie a anului 1849, în luna iunie 1851 era comisar de sub-cerc, iar în luna octombrie 1854, cu ocazia organizării definitive naționale a Transilvaniei, a fost numit actuar de pretură, servind în această funcție până la sfârșitul anului 1861 când autoritățile suverane au fost introduse în Transilvania, după care a fost pus în disponibilitate.

În anul 1863 a fost numit al treilea notar al Districtului Năsăud, calitate în care a funcționat până în luna aprilie 1867, după care a trecut în pensia binemeritată.

A fost un bun funcționar de administrație și contabilitate.

5. GEORGE ILIEȘ - din Maieru, locotenent-major cezaro-crăiesc.

După absolvirea școlii de doi ani de război, a trecut la școala de artilerie și din aceasta în rândurile Regimentului Grăniceresc al II-lea Român, ca al doilea plutonier de război.

Apare ca ofițer superior pe lista de ofițeri din anul 1797.

S-a evidențiat la 2 iulie 1794 în luptele sângeroase de la Traispach și a fost decorat cu Medalia de Argint pentru vitejie.

* Între timp, generalul Michaud și-a întărit forțele cu încă 10.000 de oameni și a fixat ziua de 2 iulie pentru atacul general de recucerire a pozițiilor pierdute. Încă înainte de zorii zilei inamicul a atacat pe vehement pe întreg frontul. Un divizion de husari care erau în marș pentru schimbarea avanposturilor, s-a ciocnit prin surprindere, pe șoseaua Lingenfeld cu inamicul și l-a alungat – cu toată superioritatea numerică a acestuia – înapoi, în șanțurile sale de la Lingenfeld și Westheim. Către ora 4, canonada de artilerie a devenit din ce în ce mai intensă; opt batalioane au înaintat către Fraischbach, au respins avanposturile și au asaltat localitatea și către pădurea de la Băbingen.

De trei ori au fost respinși francezii din localitate, împreună cu voluntarii sârbi, care țineau și pădurea. În acest timp, Prințul de Coroană Hohenlohe s-a deplasat repede cu un batalion de grenadieri în ieșindul pădurii dintre Waag și Haibach, în ajutorul celor două batalioane care luptau acolo. Atacurile repetate ale francezilor aici nu au avut nici un rezultat, totuși Fraischbach a trebuit evacuat, deoarece era amenințat în flanc, prin ocuparea de către francezi a localităților Freimersheim și Böbingen.

Către orele 9 prusacii au ocupat aceste localități, dar nu au putut pătrunde către Fraischbach, deoarece francezii au ocupat cu numeroase trupe și tunuri înălțimile de acolo. S-au format patru coloane, dintre care trei au înaintat de front, iar a patra a manevrat în spatele inamicului. Această mișcare a reușit; în scurt timp, înainte de orele 4 d.m., coloanele s-au întâlnit la Fraischbach. Francezii au opus rezistență slabă pe înălțimi, iar din localitate au fost scoși de voluntari și de batalionul de români. Au fost respinși și din celelalte două sate și s-au retras pe pozițiile lor inițiale. Aliații au reocupat la rândul lor, pozițiile ce le aveau în dimineața zilei. Pierderile batalionului nu sunt consemnate. Caporalul George Ilieș, care s-a distins prin curaj și bărbăție a fost decorat cu medalia de onoare de argint.

În anul 1799 a fost folosit la ridicarea fortificațiilor graniței, iar în anul 1802 a fost transferat la Regimentul Grăniceresc I Român (de la Orlat – n. n.).

6. DĂNILĂ ILIEȘ - originar din Maieru, locotenent-major cezaro-crăiesc.

A absolvit Institutul de Creștere Militar Național din Năsăud ca subofițer. Apare din anul 1806 pe lista ofițerilor regimentului, ca ofițer superior.

S-a evidențiat în luptă la asaltul din 10 aprilie 1809 asupra orașului Jaworowo, fiind lăudat în ordinul general de zi.

* Escadroanele de husari ale coloanei din dreapta au înaintat inițial către Jaworowo, unde li s-a opus inițial, o linie de cavalerie, care îndată ce husarii au sunat atacul, s-a deplasat la dreapta și a lăsat descoperit o baterie de 10 tunuri. Și aici husarii au înaintat într-un teren atât de mocirlos, că fură siliți, în mare parte, să descălece și să scoată caii din noroi, sub focul viu al artileriei inamice. Cuirasierii care urmau pentru susținerea lor s-au deplasat la aceasta, spre dreapta, pentru a întoarce flancul stâng inamic. Au intrat însă la fel, în teren mocirlos și ar fi suferit pierderi simțitoare, dacă o baterie n-ar fi înaintat pe un drum de unde, prin foc de mitralii, a silit tunurile inamice să se retragă în grabă.

Între timp, inamicul s-a retras peste râu, a distrus podul și s-a plasat pe malul celălalt. Abia au ieșit husarii cu mare greutate din terenul mocirlos, că au și înaintat până la pod; l-au găsit demontat și dus, iar malurile atât de mlăștinoase, încât trecerea în alte puncte nu era posibilă; nici construirea altuia, deoarece inamicul a transportat tot materialul pe malul opus al râului.

Localitatea Dawidy a fost părăsită de inamic, care printr-un foc viu de artilerie de la Jaworowo căuta să zădărnicească ocuparea lui de către cele două batalioane românești. Acestea au pătruns însă, nestânjenite de focul artileriei inamice, au ocupat localitatea și ieșindul de pădure de la dreapta satului.

De asemenea, a participat la campaniile din anii 1813, 1814 și 1815.

După *Personalități din granița năsăudeană. Contribuții documentare*, ediție îngrijită și adnotată de Adrian Onofreiu, Viorel Rus, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2010, pp. 33-160. Adăugirile punctuale referitoare la anumite lupte au fost făcute după ISTORIA REGIMENTULUI DE INFANTERIE CESARO-CRĂIESC Friederich Wilhelm Ludwig, Mare Principe de Baden. De la 1763 până la 1850 Regimentul al II-lea românesc de Infanterie Transilvănean de Graniță nr. 17. Întocmită de GUSTAV RITTER AMON von TREUENFEST

Căpitan al Cavaleriei de gardă, cavalier al Ordinului de Argint, posesor al Crucii Meritului Militar, al Medaliei de Război Tirolez, al Meritului Ofițeresc clasa I-a și Crucii Mariene al Ordinului Cavalerilor Germani, cavalier al Ordinului Coroanei regelui Prusiei clasa a II-a, posesor al marelui Medalii de Aur...și al altor ordine. Traducere de Colonel DUMITRU POPOVICI din Arad, fost ofițer în reg. c.r. nr. 50 din Alba-Iulia, 1946.

Adrian Onofreiu

Lirica

Memento

Grele zări de umbre umerii mi-apasă,
Gândurile mușcă sufletul rămas,
Locul mi-e niciunde, iar la noi acasă
Lacrima durerii nu mai are glas.

Cuvintele-s goale, mută liturghia,
Pentru rugăciune vorbele mi-s reci,

Stau cu neputință și ascult făclia
Care-n piept își bate dagnățul de veci.

Datoric este despamântenirea,
Plansetu-i zadarnic sub urgii de foc,
Știe firul ierbii și întreagă firea
Toată frumusețea lumii la un loc.

Doamne, da-mi credință dincolo de tină,
Nădejdea luminii care dispăru,
În veșmântu-i palid sufletul suspină
Să-mi port și eu crucea cum ne-ai dus-o Tu.

Iacob Gușă

Rebreniana

PĂDUREA SPÂNZURAȚILOR de Liviu Rebreanu în viziunea lui Mircea Tomuș

În capitolul „Individ, familie, comunitate națională față cu malaxorul istoriei: *Pădurea spânzuraților*” (p. 153-187 plus „Note” (p. 187-209) din volumul intitulat „Romanele de primă mărime ale lui Liviu Rebreanu”, Mircea Tomuș abordează romanul dintr-un punct de vedere personal și inedit după cum aminteam la romanul *Ion*, în urma lecturării textului ascuns.

Roman privilegiat, *Pădurea spânzuraților* a confirmat valoarea lui *Ion* privită cu rezerve și pentru faptul că, prin nuanța sa psihologică, s-a sincronizat cu actualitatea contemporanilor și în al treilea rând, pentru că a performat profesional, a fost considerat pe drept cuvânt, „cel mai puternic roman al nostru” (apud E. Lovinescu). În timp, o oarecare cvasi-uitare s-a instalat sub vălul formulărilor comune, acceptate de toți fără să mai fie verificate.

Pentru a ne da seama de valoarea romanului, criticul și profesorul universitar Mircea Tomuș propune să lăsăm deoparte tot ceea ce are el în esență, adică istoria propriei familii cu Emil, Apostol Bologa ca prototip al generațiilor Primului Război Mondial sau proiectarea pentru viitor a pădurilor cu și de spânzurați. Epoca imperiului austro-ungar a fost și un element constitutiv al programului ideologic al unității naționale a românilor. Teoria despre a treia Europă ar putea aduce formulări nedrepte pentru opera lui Rebreanu. Aparent, romanul este povestea tragică a locotenentului Apostol Bologa, supus de naționalitate română al imperiului austro-ungar și ofițer prins în vârtoarea războiului care a ajuns să lupte contra fraților săi. Deși ține de literatura războiului și analizei psihologice, romanul ca și nuvelele *Catastrofa* și *Ițic Ștrul, dezertor*, se pare, după cum afirmă criticul, că nu acesta este adevărul ultim, ci dincolo de acest înveliș se află o altă realitate. Adică nu se pune semn de egalitate între nuvele și roman, în sensul că *Pădurea spânzuraților* este *Catastrofa* întoarsă pe dos și invers. M. Tomuș este de acord că titlul și scenele de început și final au importanța lor primordială. În partea de început se creează impresia aparentă de vid existențial (în dreapta era cimitirul militar ordonat, iar, într-o variantă mai veche de început în afară de timp, în stânga, apare cimitirul satului într-o dezordine hilară. Pe acest loc, un fel de „țară a nimănu” despre care un gradat spune localnicului: „Urâtă țară aveți, muscale!”), apare condamnatul lipsit de identitate umană, ieșit din timpul lui viu. Apostol Bologa va fi prezent la locul supliciului, jalea emană din privirile tuturor. Călăul ales este o pedeapsă, apare un semn de egalitate între victimă și asistență, fiecare din ei putea fi victimă, fiecare, călău. Bologa este focalizat narativ într-o primă apariție: „Ofițerul se apropia șovăitor. Vântul îi flutura pulpanele mantalei, împingându-l parcă spre o țintă nedorită. Era mijlociu de statură și avea puțină barbă, care-i dădea o înfățișare de militar sedentar, deși altfel nu părea mai mult de treizeci de ani...” (p.141). Dialogul acestuia cu caporalul e semnificativ, unul șovăitor, altul ferm. Niciunul nu știe vina condamnatului, un martor nou venit de pe frontul italian ajută la conturarea intrigii (căpitanul Klapka alături de purtătorul de mesaj, Bologa). Discuția dintre cei doi e profetică, Klapka nu pare convins de

faptele celui arestat, sublocotenentul ceh Svoboda; Bologa e surprins, el susține că războiul e declanșator de energii, iar Klapka – tocmai pe dos, „ucigător de energii.”

Spânzurătoarea e obsesia numărul unu, simbol despre care criticul susține că e element de construcție a unui proiect textual, o structură imaginară până la limita de simbol. Ea asigură echilibrul intern prin perechea de scena de la început și final. Prima trimite spre supliciul din final care va desăvârși înțelesul: „Bologa văzu ștreangul legându-se și-și aduse aminte cum a încercat el odinioară cu mâinile rezistența funiei. În lucirea albă a lemnului se deslușea ceva straniu, încât Apostol lăsă repede capul în jos.” Apostol intră în scenă fără vreo motivație logică, el se implică din proprie inițiativă, ca un supervisor benevol. Vina lui tragică se încarcă, va fi următoarea victimă.

Așadar, spânzurătoarea apare ca o contrarietate, o amenințare și o prevestire; la final, e suficient să apară ca să anunțe o nouă victimă. Pare că ea amenință mai tare ca războiul, e cea mai degradantă, deoarece îl suprimă pe om, denotă dispreț. Generalul Karg e distant (aduce ceva din lumea lui Hasek), Svoboda și Apostol arată condiția individuală a victimei față-n față cu cea colectivă, pădurea de spânzurați, fiind fundalul acțiunii. Se pune întrebarea, cine este Apostol? Același cu Svoboda și cu ceilalți din pădurea cu spânzurați? Plecând de la antecedentele genealogice ale lui Apostol din târgușorul Parva de pe malul Someșului (casa, pridvorul, ograda, nucul, biserica și mormântul tatălui său), se observă un dor mistuitor moștenit de la părinți. Apoi, pe rând, intervin crizele, cea mistică și erotică. Am bănui că evoluția lor bate înspre fanaticism, dar nu e așa, pentru el, conștiința e deasupra legii (din această cauză se va certa cu Al. Pălăgieșu și cu locotenentul Varga). În eros, Apostol ratează pe Marta Domșa, dar se va uni cu o ființă de alt neam, Ilona, dincolo de moarte, care nu e și ea, decât „o inimă caldă, simplă, sălbatică, dar un ins uman întreg și autentic.” Apostol a studiat filosofia ca să poată înțelege viața, el nu poate fi numai presupus și dedus, multe sunt ascunse din existența lui, întocmai unui aisberg.

Scena din final atinge cote dramatice. Existența ființei se prăbușește în moarte, dar viața abia acum urcă; prenumele Apostol se umple de conținutul său simbolic. Câtimea de moarte de la sfârșit ne face să înțelegem eternitatea vieții prin succesiunea ființelor purtătoare de mesaj integral și liber. Înțelesul esențial al romanului pare a fi - definirea ființei umane ca purtătoare de viață integrală în raportul ei adversativ cu autoritatea și legile ei suprapersonale, disprețuitoare.

Prin urmare, principiul omenesc vital, unanim, liber și etern triumfă la sfârșit. Cele trei componente: Puterea imperială, maghiarii și românii ardeleni, cu tensiuni, contradicții și alianțe complicate, imperiul și românii contra maghiarilor sunt prezente, apoi alianța s-a neglijat și imperialii s-au aliat cu concurenții maghiari. Imperiul nu mai putea continua cu tipurile culturale prin opresiune. Autoritatea nu mai putea decide asupra opțiunilor intime ale individului, de aici, la fel ca în „Ițic Ștrul, dezertor”, neînțelegerea dintre cele două culturi, ofițerul convertit recent la cultura europeană rudimentară (imperiul), cultura veche (soldatul

tipul cultural mozaic (Ițic). Nu naționalul pare a fi de vină, ci comunicarea și recunoașterea reciprocă dintre cele două tipuri culturale.

Mai puțin psihologic, romanul „Pădurea spânzuraților” este unul din cele mai pure romane de tip programatic din literatura română, să nu uităm că materialul autobiografic, înțelesul lui nu este conținut în limbaj. Ca punct de plecare, romanul în cauză intră în ecuație strict personală, fără a fi eminentamente autobiografică. Insul uman este privit în confruntările lui cu mediul social, național și multinațional; spre final, își găsește autodefinirea ca o împlinire prin iubire. Actul demiurgic din roman este unul tragic, se poate alinia cu demnitate în seria marilor universuri tragice ale umanității (tragedia elină, cea shakespeariană, clasică franceză sau pre-modernă din opera lui Dostoievski), anticipând tragediile moderne ale secolului XX. Personaje, situații, evenimente au aerul desuet și ușor artificial al unui roman social de început de secol (personaje convenționale, mama bigotă, logodnica ultra-conformistă, ofițerimea). Planul arhitecturii romanului e excelent, puține teme și motive cu individualitate și viață proprie, începutul cu finalul rezonază. Notele insistă pe câteva idei: rusism și misticism subiectiv sub umbra lui Dostoievski sau spânzurarea ca pedeapsă pentru greșeli grave (există încă două cazuri în romanele lui Rebreanu, cărciumarul Avrum și Ana).

Planul de principiu al romanului presupune înfrângerea eroului și moartea lui prin spânzurătoare. Experiența lecturii ne face să respectăm fiecare nod al morții deoarece s-ar putea ca dispariția protagonistului să nu însemne și înfrângerea lui, Golgota acestui final din textul ascuns poate avea partea lui de înfrângere și cea de triumf. Pe de altă parte, moartea e cea mai sigură promisiune a învierii, a vieții veșnice, chiar și moartea profană are în mod sigur, sămburele triumfului compensator (vezi și Noul Testament). Avem o multiplicare de la unu la o pădure de spânzurați cărora li se ia sufletul și condiția de ins. Ei sunt victime ale justiției grăbite care nu permite libertatea de decizie și opțiunea reverberială a sensibilității omului cu individualitatea sa. Apostol e dornic de cunoaștere, pasional, se vrea înțelept în slujba comunității.

Tema luminii și reflectorul – o formă de manifestare a dramei interne a lui Apostol, lumina din ochii lui Svoboda, când Bologa distruge reflectorul, repetă stingerea luminii din ochii lui Svoboda, dar și primul pas spre autodistrugerea voită. Dramaturgia luminii are un puternic rol în traiectoria narativă a romanului, ochii au funcții narrative aparte. Klapka spunea despre spânzurați: „...în ochii lor străluceau cumplit, ca niște luferi prevestitori de soare, și atât de măreț și cu atâta nădejde, că toată fața lor părea scăldată într-o lumină de glorie.”

Lumina ochilor și pâlparea lumânărilor par a fi *flash-uri* din lumina primordială, care oferă mângâiere și exprimă speranță: „Lumina aceasta a soarelui săruta pământul ca o rouă binefăcătoare, răspândind bucurie și așteptând nădejdi pretutindeni.”

Trecutul legat de (fratele său, Emil, de familia din ce în ce mai împuținată, de prietenii din vremea tinereții lui, de camarazii de front etc.), este în așa fel reînviat de scriitor încât se ajunge la imagini ale prezentului românesc care au o funcționalitate activă din punct de vedere narativ.

Iacob Naroș

(Fragment dintr-o nouă carte în lucru: *Liviu Rebreanu și noua critică*)

Istorie măiereană

Măiereni și anieșeni, în Primul Război Mondial

În cel de-al doilea număr al revistei măierene „Cuibul visurilor”, pe lunile iunie și iulie 1996, la pagina a treia a revistei, erau aduși în memoria noastră toți măiereni și anieșeni care au dispărut în cele două războaie mondiale, acestora adăugându-se și o listă cu persoanele invalide din primul război. Cele trei liste au fost întocmite la acea vreme (în anul 1996) de către preoții Gavril Floșui și Augustin Partene. Referitor la primul război mondial, erau dați dispăruți 83 de măiereni și anieșeni, pe lângă aceștia, 7 persoane rămânând invalide, în timp ce alți 29 de consăteni erau dați dispăruți în cel de-al doilea război mondial. Toți aceștia adăugându-se bineînțeles celor mai bine de o mie de măiereni care au luat parte la aceste două războaie.

La patru ani după ce se încheiase primul război mondial, adică în 1922, cu precădere în prima jumătate a anului, fiecare din cele 47 de localități din județul Bistrița-Năsăud întocmeau câte un „tablou nominal” – un tabel cuprinzând „locuitorii români, cari au luat parte la războiul din anii 1914-1918” (primul război mondial).

În comuna Maieru, „tabloul nominal” a fost întocmit la data de 3 martie 1922 de către Iulian Ciorba, preot în Maieru la acea vreme, Teodor Avram, primarul localității, alături de secretarul comunal de la acea dată și de un plugar (Pavel I.), măierean și el.

Tabelul cuprindea 23 de file și era dispus în 19 coloane, dând informații complete despre fiecare dintre cei 611 măiereni care au participat la primul război mondial.

Raportându-ne la acest tabel, printre altele, ni se precizează și următoarele date, cum ar fi numărul celor care:

- au fost chemați la partea activă, ca soldați pe front – 607;
 - au fost chemați la partea sedentară, pentru servicii auxiliare, sau mobilizați pe front – 4;
 - au murit pe câmpul de luptă – 58;
 - au murit în temniță, în pribegie, în spital, în urma bolilor sau rănilor – 25;
 - s-au reîntors acasă ca invalizi – 19;
 - au fost răniți sau bolnavi, însă erau sănătoși la data întocmirii tabelului (martie 1922) – 14;
 - s-au întors acasă pe deplin sănătoși – 470;
 - au dispărut – 25;
- Pe lângă aceste date, era precizat și numărul:
- femeilor care au rămas văduve – 29;
 - orfanilor – 65.

*

Așadar, au luptat pentru pământul strămoșesc 611 măiereni, comuna având atunci puțin peste 3000 de locuitori, dacă ne raportăm la alți ani (în anul 1910 erau 3125 de locuitori, iar în 1930 erau 3627 de locuitori).

Tocmai de aceea, fiind plini de recunoștință, le aducem tuturor un sincer omagiu, amintindu-i în rândurile ce urmează pe toți cei 611 măiereni și anieșeni care au luptat pentru glia și patria dulce românească.

Din toate cele peste 600 de persoane, **au murit pe câmpul de luptă** 58 de oameni: Alexandru Hangea, Aurel Motofelea, Valer Pop al lui Iacob, Ioan Șopârlă, Ioan Bumbu al lui Toader, Ion Avram al lui Samson, Mitrofan Luca, Alesandru Hoza, Simeon Hoza al lui Toader, Atanasei Căndale, Vasile Vranau al lui Trofim, Alexandru Mădalin al lui Toma, Emanuel Ciapă, Alesandru Pop al lui Ilie,

Teodor Lorinț, Silvestru Gavril Sidor al lui Mihaiu, Grigore Bumbu, Ioan Isip al lui Vasile I., Trofim Purlea, Valer Lăzăroaie al lui Grigore, Toader Bob, Emil Vranau, Damascen Vranau, Gavril Vranau, Login Lăpușan, Clement Raț, Simeon Deac al lui Ion, Toader Gălușcă, Maxim Lăzăroaie, Victor Lăzăroaie, Grigore Tofan, Simeon Motofelea al lui M, Alesandru Bumbu al lui T., Tit Avram al lui Bonifapt, Victor Popicica, Ioan Raț al lui Fillip, Teodor Raț, Dionisiu Ometiță al lui P., Alesandru Andronessi, Pantelemon Andronessi, Vasile Cârceie, Cifor Sidor al lui Nechita, Alesandru Barna, Toader Barna, Alesandru Trifan, Ioan Barna al lui C., Emanuel Andronessi, Iacob Hoza, Alesandru Leonte, David Leonte, Alexa Olar, Timoteiu Pop, Andreiu Strâmbu, Pavel Coruț al lui Costan, Simeon Cârceie al lui Ion, Ioan Bumbu a lui Benedict, Cifor Popicica, Filimon Creț al lui Iacob.

Au murit în temniță, în pribegie, în spital, în urma bolilor sau rănilor 25 de persoane: Alesandru Berende, Gavril Avram al lui Costan, Alesandru al lui Ștefan Cobzaș, Ieronim Gălușcă, Alesandru Varvari, Petri Borș, Vasile Deac al lui Grigore, Ioan Cobzaleu, Iulian Ureche, Mărian Leonte, Gavril Pop, Mihaiu Issip, Vasile Vasilca a lui Grigore, Simeon Cârceie, George Bolfă, Laurențiu Pop, Alesandru Cobsaș, Andrei Coruț, Pantelimon Coruț, Cornel Hoge, Eliseu Bolfă, L. Scridonessi, Grigore Căndale al lui Bolfă, Haralampiu Sidor, Artene Groza.

Au dispărut 25 de persoane: Maxim Avram, Toader Issip, Ioan Raț al lui Trofim, Ioachim Hodoroga al lui Avram, Iacob Rauca al lui Maxim, Valer Hodoroga, Vasile Avacom Hodoroga, Iacob Dogar, Toma Borza, Anxente Ureche, Valer Motofelea al lui Ioan, Costan Filipoi, Alexa Mureșan, Alesandru Boșca al lui Dumitru, Grigore Coruț al lui Iacob, Alesandru Bolfă al lui Ion, Manuel Bolfă al lui Ion, Maței Lăcătuș, Ioan Croitor al lui P., Cornel Nuț, Isac Bazga, Alesandru Căndale al lui D., Ioan Leonte, Alesandru Mureșan al lui Olar, Brodny Nechita.

În urma decedaților sau a dispăruților, au rămas 29 de **femei văduve** și 65 de **copii orfani**. Redăm mai jos numele bărbaților femeilor care au rămas văduve, trecând în paranteză numărul de copii rămași orfani pentru fiecare familie: Maxim Avram (1 copil), Ioan Cobzaleu (2 copii), Toader Issip (3 copii), Ion Avram al lui Samson (5 copii), Ioan Raț al lui Trofim, Ioachim Hodoroga al lui Avram (3 copii), Iacob Rauca al lui Maxim, Valer Hodoroga (1 copil) Vasile Avacom Hodoroga (4 copii), Vranau Ion al lui Maxim (2 copii), Emil Vranau (2 copii), Toma Borza (1 copil),

Județul: Bistrița-Năsăud Comuna: Maieru
 Plasa: Podina Neche Poporațunea română: suflete.

Tablou nominal

despre locuitorii români, cari au luat parte la războiul din anii 1914—1918

Numărul curent	Numele și prenumele	Născut în comuna	ocupația civilă	Credul avut la milizie	A fost decorat cu medalia	A luat parte la mișcările impuse de război		Soartea îndurată în timpul războiului		În urma decesului sau rănilor		Observare						
						Chiamat fiind	A fost refugiat	morți pe câmpul de luptă	S'a reîntors acasă	deplin sănătos	invalizi							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Alesandru Berende	Maieru	Plugar	Caporal		/												
2	Petru Brincau	Glori		Soldat		/												
3	Gavril Dorinț	Maieru	"	"		/												
4	Mihaiu Omelchia	"	"	"		/												
5	Condraț Șip	"	"	"		/												
6	Cifor Berende	"	"	"		/												
7	Vasile Căndale	"	"	Sergent	arghid al II.	/												
8	Trofim Căndale	"	"	Soldat		/												
9	Ioan Căndale	"	"	"		/												
10	Ioan nești	"	"	"		/												
11	Petru Lănceie	"	"	"		/												
12	Trifan Răuț	"	"	Sergent	arghid al II.	/												
13	Grigore Răuț	"	"	Plugar	Soldat	/												
14	Ioan Răuț	"	"	"		/												
15	Toader Avram	"	"	Sergent	arghid al II.	/												
16	Ioan Pop	Bulgoș	"	Soldat		/												
17	Vasile Bolfă	Maieru	"	"		/												
18	Costan Avram	"	"	"		/												
19	Gavril Avram	"	"	"		/												
20	Alesandru Avram	"	"	"		/												
21	Alesandru Avram	"	"	"		/												
22	Artene Căndale	Barna	"	"	Caporal	/												
23	Vasile Avram	"	"	Soldat		/												
24	Bonifapt Avram	"	"	"		/												
25	Alesandru Șip	"	"	"		/												

Tabel cu măiereni și anieșeni care au luat parte la Primul Război Mondial (prima pagină)

Anxente Ureche (4 copii), Toader Gălușcă (3 copii), Valer Motofelea al lui Ioan (1 copil), Costan Filipoi (1 copil), Alexa Muresan, Alesandru Boșca al lui Dumitru, Toader Raț (2 copii), Andrei Coruț (4 copii), Pantelimon Coruț (4 copii), Alesandru Bolfă al lui Ion (3 copii), Manuel Bolfă al lui Ion (3 copii), Maței Lăcătuș, Ioan Croitor al lui P. (2 copii), Cornel Nuț, Isac Bazga, Toader Barna (4 copii), Alexa Olar (6 copii), Brodny Nechita (4 copii).

S-au întors acasă, ca invalizi, un număr de 19 persoane: Alesandru Mureșan al lui Cond., Silvestru Bumbu, Fillip Cimuca, Gavril Issip al lui Matei, Ioan Hodoroga, Leon ... Ion Pădure, Silivan Rebrîșorean, Simeon Strâmbu, Terente Issip, Silvestru Purlea, Octavian Ureche, Andrei Bolfă, Alesandru Iujan, Gavril Ursa, Vasile Ureche, Ioan Andronessi, Andrei Pop, George Măgurean, Iacob Danciu.

Din război **s-au întors și persoane rănite sau bolnave, care s-au însănătoșit** până la data întocmirii tabelului, în martie 1922. Acestea au fost în număr de 14, după cum urmează: Alesandru Clompoș, Procope Scridonessi, Gerasim Berendea, Silvestru Dogar, Iacob Naroș, Benedict Hoza, Iacob Dumitru, Timoteu Dumitru, Artene Nut, Emil Croitor, Valer Croitor, Vasile Cioncan al lui

Istorie măiereană**Măiereni și anieșeni, în Primul Război Mondial**

(continuare din pag. 7)

Cifor, Alesandru Cioncan, Silvestru Cioncan.

Cei care au fost **chemați la război ca parte sedentară** pentru servicii auxiliare sau mobilizați pe loc au fost în număr de 4 persoane: I. Ciroaie, Mihaiu Flămând, Gavril Bumbu, și Petru Cimuca, toți ceilalți 607 de măiereni fiind **chemați ca parte activă**, ca soldați pe front.

Dintre toți, următorii **au fost decorați** cu medaliile: Vasile Căndale al lui Mihai (argint, cl. II), Traian Rus al lui Ioan (cruce de merit, aur), Toader Avram (argint, cl. I, II), Ioan C. Barna (cruce pentru virtute, aur), Dumitru U. (argint cl. II), Dămian Buia (argint, cl. I), Vasile Ciroaie a lui Sim. (argint, cl. I, II), Ioan Motofelea (argint, cl. I), Filip Cimuca (argint, cl. II), Adrian Cobzaș ((argint, cl. I, II), Patriciu Groze (argint, cl. II), Ion Motofelea a lui Mihai (argint, cl. I, II), Anchidim Ureche al lui Mihai (argint, cl. II), Vasile Căndale a lui N. (argint, cl. I, II), Alesandru Coruț al lui Filip (argint, cl. I, II), Dumitru Coruț al lui Filip (argint, cl. II). În total au fost medaliați 16 persoane.

*

Dintre cei 611 măiereni și anieșeni care au luptat în primul război mondial, **470 de persoane s-au întors acasă pe deplin sănătoși**. În rândurile ce urmează vom prezenta lista acestora, menționând și faptul că restul de până la 611 persoane (adică 141) au fost aminte în rândurile de mai sus. Aceștia sunt trecuți pe 22 de file astfel:

- **fila 1:** Petri Crișan, Gavril Lorinț, Mihaiu Ometiță, Condrate Pop, Cifor Berende, Trofim Căndale al lui Trofim, Ioan Căndale al lui Trofim, Ioan Simeon Strâmbu, Petru Cârceie, Grigore Flămând, Ioan al lui Grigore Flămând, Ioan Pop, Vasile Bolfă, Costan Avram al lui Vlasă, Alesandru Avram al lui Cășian, Artene Candale Vraneu, Vasile Avram al lui Iosif, Bonifaciu Avram, Alesandru Issip Raț;

- **fila 2:** Alexandru Terente Scridonessi, Iacob Istrate, Andreiu Istrate, Condrate Istrate, Gavril Vasilca, Login Vasilca, Mihăilă Vasilca, Eremie Vasilca, Iacob al lui Mihai Puiu, Silvestru Puiu, Dănilă Bob, Anchidim Bob, Pantelimon Hangea, Cosma Motofelea, Artene Dogar, Ioan Darius Bontaș, Ignat Cuth, Zacharie Buia, Grigore Buia, Alesandru al lui Ioan Croitor, Valer Avram, Filon Vraneu;

- **fila 3:** Emil Borș, Lazăr Buia, Mateiu Buia, Ioan Circoman, Gavril Ciroaie, Ioan al lui Grigore Ciroaie, Ciril Raț, Silvestru Hoza, Ioan Lorinț al lui Ioan, Clement Sângerzan, Victor Puiu, Silvestru Ureche al lui M., Vasile Deac al lui Ion, Leon Ioan Deac, Silvestru Ciroaie al lui S., Trofim Leonte, Vasile Lente al lui Trofim, Ioan Leonte;

- **fila 4:** Vasile Avram al lui Login, Nechita Motofelea, Ioachim Pop al lui Bonifapt, Alesandru Lăzăroaie, Condrate Puiu, Pavel Slăvoc, Ștefan Motofelea, Ambroziu Precup, Aurel Precup, Alesandru Bumbu, Andreiu Hucui, Anton Popicica, George Boca, Victor Boca, Valer Rus, Traian Rus al lui Valer, Vasile Negrușer, Dumitru Varvari, Vasile Vraneu al lui Vastol., Pavel Flămând, Valer Flămând, Toader

Bumbu, Gavril Hodoroga al lui Avacum, Domide Hodoroga, Anton Zavaschi;

- **fila 5:** Ioan Rauca Hădărău, Ioan Bumbu al lui G., Aurel Bumbu al lui G., Ioan Scridonessi, Pantelemon Flămând, Anchidim Raț, Iosif Vertic, Alesandru Avram al lui Toma, Lazăr Avram al lui Iacob, Ioan Muntean, Pavel Haragus, Teodosiu Haragus, Clement Haragus, Alexandru Haragus, Andreiu Sângerzan, Alesandru Boșca al lui Iovu, Toma Raț al lui Filip, Login Raț;

- **fila 6:** Vasile Irini, Ioan Bolfa a lui Grigore, Necifor Raț, Vincențiu Ilieș, Clement Creț, Octavian Ilieș, Lazăr Ilieș, Alesandru Coruț al lui Iacob, Simeon Coruț, Ciprian Coruț, Constantin Partene, Dumitru Boșca j., Corneliu Bolfă, Ștefan Ometiță, Simeon Andronessi, Iacob Cimuca, Ciril Cimuca, Vasile v. Lupu Andronessi, Valer Andronessi, Cifor Rauca Hădereu, Dumitru Flămând, Vasile Hodoroga a lui Eliseu, Iulian Dumitru, Filip Dumitru, Mihaiu B., Ioachim Croitor, Nicolau Nuț, Alesandru Hodoroga;

- **fila 7:** Vincențiu Cărbune, Nechita Cărbune, Ambroziu Cărbune, Iustin Cărbune, Vasile Motofelea, Emil Motofelea, Ioan Issip Emanuel, Silvestru Vertic, Ioan Vertic, Iacob Puiu, Ioan Macavei, Petru Creț, Ioan Creț, Alesandru Flămând Tiocu, Ioan Varvari, Alesandru Mureșan al lui Cășian, Mihaiu Motofelea, Samuel Ureche, Iustin Ilieș, Alesandru Vertic al lui Condrate, Ioan Vertic, Maxim Vertic, Eremie Rauca, Emil Mureșan, Vasile Mureșan;

- **fila 8:** Zavaschi Rauca Sirdea, Necifor v. Grigore Avram, Valer Issip, Alesandru Rus, Timofteiu v. Pompei Rauca, Toma Rauca, Grigore Rauca, Ioan Rauca, Alesandru Rauca, Isac Vertic, Silvestru Vertic al lui Maxim, Roman Croitor, Leon Coruț, Terente Flămând, Ioan Varga, Alexa Varga, Gavril Avram, Dumitru Avram, Valer Avram al lui D., Alesandru Lăcătuș, Timoteu Dumitru, Iovu Cârceie, Leon Popicica, Alesandru Macavei, Alesandru Andronessi, Ion Hodoroga al lui P.;

- **fila 9:** Maxim Berendea, Ioan Berendea al lui M., Alexa Hodoroga, Lazăr Croitor, Ioachim Ometiță, Simeon Scridonessi, Eremie Rauca, Alesandru Rauca, Lazăr Motofelea, Ignat Pop Buia, Ioan Pop Buia, Petru Pop Buia, Nechita Sidor, Ștefan Luca, Simeon Pop Boșca, Ștefan Belciug, Silvestru Pop Boșca, Ion Ureche al lui Phillip, Iulian Irini, Cornel Berendea, Login Pop Boșca, Simeon Căndale;

- **fila 10:** Alexe Mădălina, Vasile Burta al lui Maftei, Leon Barna, Gerasim Burta, Simeon

Numărul curent	Numele și pronumele	Născut în comuna	Ocupațiunea civilă	Gradul avut în miliție	A fost decorat cu medalia	A luat parte la mișcările impuse de război		S-au întors acasă		S-au întors acasă		Observare			
						Chiamat fiind	A fost refugiat	moartea îndurată în timpul războiului	deplin sănătos	deplin sănătos	deplin sănătos				
576	Pavel Crăciun	Hădărău	Plugar	colchet	/	/	/	/	/	/					
577	Simeon Lăzăreanu	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
578	Mihai Dumbrăveanu	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
579	Iosif Dănilă	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
600	Simeon Căndale	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
601	Andrei Gora	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
602	Mihai Sidor	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
603	Ioan Căndale	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
604	Cifor Sângerzan	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
605	Iosif Raț	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
606	Grigore Dănilă	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
607	Dănilă Căndale	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
608	Simeon Căndale	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
609	Pavel Hodoroga	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
610	Terente Sidor	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
611	Mihaiu Valer	"	"	"	/	/	/	/	/	/					
Suma totală						607	4	58	25	19	14	470	25	29	65

12-116 P.O. "Măiereștii" - 1911

Măiereștii, la 3 iunie 1922

Unicelele persoane
22.06.2020
Teodor Anghel
primar com.

Felician Corbu
președinte

Pavel Sidor
plugar

deturca X311

Tabel cu măiereni și anieșeni care au luat parte la Primul Război Mondial (penultima pagină)

Burta, Solomon Burta, Vincențiu Ureche, Vasile Burta, Ioan Burta, Panfir Căndale, Vasile Căndale, Nistor Ureche, Grigore Sidor, Ioan Sidor al lui Cifor, Cornilă Sidor, Ioan Partene, Dionisiu Cioncan, Gregoriu Ioan Cioncan, Domide Hoza al lui Nic., Anchidim Hoza, Vasile Mora, Cifor Avram al lui Procop, Teodor Deac, Ioan Gălușcă, Nechita Gălușcă;

- **fila 11:** Dionisiu Lorinț, Toader Bazga, Vasile Tămaș, Iosif Balotă, Sidor Croitor, Phillip Cârceie, Alesandru Cârceie, Iacob Popicica, Ioan Adaus, Ștefan Căndale, Vasile Căndale al lui N., Grigore Hodoroga, Ofilat Hodoroga, Domide Mădălina al lui Toma, Mihaiu Burta, Dumitru Isac Căndale, Ion Căndale al lui Isac, Cosma Mureșan, Trofim Sângerzan, Dionisiu Sângerzan;

- **fila 12:** Ioan Nuț, Toader Nuț, Ioan Hodoroga al lui Trofim, Nistor Căndale, Vasile Căndale al lui Nistor, Pavel Clompoș, Valer Leonte, Clement Leonte J., Grigore Ureche I., Ilie Hoza, Timoteiu Broască, Ioan Berendea al lui Ion, Eliseu Berendea al lui Ion I., Alesandru Sângerzan, Ion Sângerzan al lui Alesandru, Vasile Rebrîșorean, Ioan Olar Puiu, Șofron Popicica, Cifor Barna, Emanuel Ceapă al lui Ioan, Vasile Mogovan, George Lorinț, Gavril Lorinț, Vasile Sidor, Timoteiu Lorinț, Dumitru Ilovan, Alesandru Vraneu;

(continuare în pag. 9)

Vio-Daniel Partene

Istorie măiereană**Măiereni și anieșeni, în Primul Război Mondial**

(continuare din pag. 8)

- **fila 13:** Constantin Vraneu, Trofim Leonte, Vasile Leonte, Mihaiu Ilovan, Gavril Ilovan, Vasile N., Toader D. Motofelea, Dionisiu Olar, Ioan Olar, Lazăr Croitor, Cornel Hodoroga al lui Cond., Vasile Hodoroga al lui Cond., Ioan Capră, Silvestru Andronessi, Atanasiu Strimbu, Petru Hădăreu, Ioan Petru Hădăreu, Dionisiu Rebrîșorean, Lazăr Ureche, Alesandru Ureche, Simion Hoza, Alexa Boșca;

- **fila 14:** Iacob Grozav al lui Trofim, Dumitru Rus, Anhidim Bolfă, Alesandru Bolfă, Ioan Măgurean al lui Foca, Ioan Țarcă, Ioan Bolfă al lui Costan, Victor Bolfă al lui Costan, Dumitru Sidor, Mașteiu Sidor, Grigore Pop Boșca, Grigore Motofelea al lui Carp, Petru Motofelea al lui Carp, Gavril Otic, Ieronim Măgurean, Ilie Isip Raț, Petru Rebrîșorean, Ștefan Strimbu, Alesandru Lăzăroaie, Mihăilă Măgurean al lui Nistor, Iacob Gălușcă al lui Ion, Ilie Măgurean al lui M., Nistor Măgurean, Ioan Măgurean al lui Ștefan, Aurel Măgurean, Costan Sfrangeu, Silivan Lorinț;

- **fila 15:** Toader Lorinț, Petru Lorinț, Miron Flămând, Iacob Coruț al lui Costan, Ilie Coruț al lui Costan, Ioan Motofelea al lui D., Anhidim Motofelea, Ciril Puiu, Vasile Ometiță al lui Z., Klein Filip, Bonifapt Motofelea, Pompei Strimbu, Cifor Groza, Avacom Căndale, Gerasim Ureche, Mașteiu Cârceie, Toader Bulbuc, Alesandru Scridonessi al lui Alexa, Atanasiu Sidor, Tit Bumbu, Vasile Puiu, Celement Sidor, Atanasiu Sidor al lui Celement, Filimon Ureche, Dionisiu Ureche, Octavian Croitor, Nechita Hodoroga, Ioan al lui Gavril Rebrîșorean;

- **fila 16:** Petru Boșca, Vraneu Ion al lui Maxim, Leon Bazga, Ilie Bazga, Vasile Barna al lui C., Marian Purlea, Cifor Lăzăroaie, Ioan Bob, Ioan Bontaș al lui D., Alesandru Purlea, Ioan Ometiță al lui Mitrofan, Dionisiu Ometiță al lui Mitrofan;

- **fila 17:** Iuliu Bolfă, Larion Cărbune, Alesandru Pop al lui Ion D., Vasile Irini, Timoteiu Capră;

- **fila 18:** Corneliu Negrușer, Ioan Lăzăroaie al lui C., Ciril Căndale, Emilian Creț, Gavril Andronessi, Valer Andronessi, Gavril Rauca Hădăreu, Anhidim Căndale, Alesandru Nuț, Simeon Nuț, Ioan Duca, Dorotei Lăcătuș, Alesandru Boca, Ioan Motofelea, Silvestru Motofelea, Vasile D. Boșca;

- **fila 19:** Vasile Creț, Mașteiu Cărbune, Ioan Motofelea al lui M., Silvestru Motofelea, Zaharie Cărbune, Alesandru Vertic, Gavril Olar, Ștefan Ciroaie, Cosma Ciroaie, Gavril Cârceie, Gavril Cărbune, Gavril Andronessi, Iacob Motofelea, Ioan Gălușcă, Ioachim Pop al lui Mihaiu, Alesandru Rusca, Vasile Pop Boșca, Ioan Bode, Pompei Irini, Gavril Ureche, Grigore Ursa, Emanuel Bolfă;

- **fila 20:** Silvestru Căndale, Maxim Ureche, Petri Sidor, Dumitru Ureche al lui Ion, Ilie Căndale, Alesandru Hoza, Nechita Buha, Vichente Ureche, Dionisiu Ureche, Mașteiu Raț, Mihăilă Gălușcă, Cifor Balotă, Ștefan Gălușcă, Vasile Vraneu al lui Maxim, Maxim Căndale al lui Nistor, Vartolomeu Vertic;

- **fila 21:** G. Berendea, Octavian Hehea, Vasile Lorinț, Nicolau Olar, Simeon Borș, Ioan

Leonte al lui Trofim, Simeon D. Motofelea, Vasile Croitor, Vasile Hoza, Grigore Terșansky, Ioan Vărzar, Vasile Strimbu, Grigore Pop al lui Pant., Alesandru Avram al lui Dumitru, Dionisiu Boșca, Simeon I., Alexa Tivadar, Dumitru Rebrîșorean, Octavian Măgurean;

- **fila 22:** Simeon Motofelea, Nicolau Dumitru, Anton Sidor, Iacob Rauca, Gerasim Boșca al lui Iovu, Demian Buta al lui Vasile, Pamfil Moldovan, Ieronim Istrate, Mureșan Valer al lui Ilie.

Toți cei enumerați în filele de mai sus (*laturele* – cum apărea în tabelul cu toți măiereni și anieșeni care au luptat în primul război mondial), au fost, în funcție de **gradele** avute: soldați, în număr de 543, apoi 45 de caporali, 15 sergenți, 7 fruntași, 2 sublocotenenti, 1 căpitan, 1 plutonier major.

Ținând cont de **ocupația civilă**, cei mai mulți, în număr de 587 au fost plugari, dar au fost și: 7 cojocari, 2 învățători, 3 studenți, 1 major de poliție, 3 jandarmi, 1 funcționar, 1 secretar, 1 teolog, 1 vigil silvic, 1 administrator de moșie, 1 faur, 1 rotar și 1 zilier.

Peste 600 de măiereni și anieșeni care au luptat pentru pământul strămoșesc, pentru apărarea patriei noastre românești, doar în primul război mondial, mulți dintre ei făcând mari sacrificii și aducând ca jertfă propriile vieți, apărându-ne viața noastră cu viața lor.

Pentru noi, ei toți sunt niște adevărați eroi și trebuie să le ducem mai departe, pentru generațiile următoare, memoria numelor lor, purtându-i mereu în inimile noastre!

Mulțumim d-lui Alexandru Dărăban pentru semnalare!

Viorel-Daniel Partene

Proza**Gândul care l-a dus la Dunăre**

mai rudimentar, fără asocieri, fără conotații, fără metafore ori altele de acest fel, iar evaluarea conținutului să o facem mai târziu, cu detașarea pe care o aduce cu sine trecerea anilor". Ideea nu a trecut pur și simplu pe lângă el, ci a luat-o de bună și a scris o astfel de ... banalitate. Făcu un efort de memorie și, după ce fixă temporal pagina cu pricina, începu să caute prin caietele-jurnal peste care, de asemenea, trecerea timpul lăsase urme. Erau ușor îngălbenite.

Citi: „*Ca de obicei, trezitul la ora șase și un sfert. Băutul cafelei, însoțit de nelipsitul fum de țigară, toaleta de dimineață, mersul la serviciu. La slujbă, anost, cu mult balast. [Pe vremea aceea își zicea: Hmm, de-aș avea mai mult timp..., și îi treceau prin minte tot felul de proiecte, imaginate rapid și, unele tot atât de repede și uitate]. Pauza de amiază, taclale cu colegii, reluarea slujbei, oboseală, problemele cu spatele, după opt ceasuri de calculator. Drumul acasă, cu mașina, astăzi fără aglomerație prea mare. Bucuria împărțită cu familia, întinsul pe sofa înspre îndreptarea spinării, ușorul tremur provocat de stresul de peste zi. Masa, paharul de vin, vorbitul despre una-alta cu soția, plimbarea de seară, aerul curat, binefăcător. Telegazeta, câteva pagini de lectură, adormirea cu cartea sub bărbie. Gata.*”

Se întoarse în astăzi și, cu o oarecare temere, se hotărî să schițeze ziua, care, iată, l-a prins din

nou în ritmul veșnicei repetări. Orele difereau, nu mai era scularea atât de dimineață, nu mai era slujba, dar, pe de altă parte, nici bucuria aceea, a regăsirii familiei, căci, de câțiva ani, era singur. De fapt, cu cărțile, biroul cu masa de scris, cu amintirile și cu plimbările, mereu luate de la capăt, pe drumeagul pe care își făcea tura de seară, obligatorie, indiferent de vreme. Uneori apărât de „ploieri” - cuvânt pe care îl îndrăgise încă din copilărie – căci primăvara, și mai ales în ursuzul noiembrie, precipitațiile se întindeau peste mai multe zile... Nu o dată îi venise în minte o practică găsită într-o carte a unui autor pe care îl îndrăgea mult, și, după exemplul aceluia, număra pașii făcuți. „*Interesant, își spunea, nu îmi iese de fiecare dată același număr; uite ieri am avut 5688, iar astăzi trec de 6000...*” Își mai aduse aminte de spusa unei femei, ușor trecută de o sută de ani, într-o emisiune la televizor. Aceasta relata despre dilatarea timpului, despre faptul că a ajunge în grădina din fața casei, și a „sorbi” acolo din căldura și lumina astrului de zi, devenise o „ispravă” care se întindea pe mai multe ore. „*Bun, dar până atunci, până la sută, mai am încă o bucată bună,*” își zicea cu o oarecare automângâiere. Noaptea care a urmat a fost una în care l-au cătat gânduri multe și

(continuare în pag. 10)

Damaschin Pop-Buia

Lirica**tîrziu de toamnă...**

Se-nchide ceru-n lacăte de frunză
Iar peste pleoape noaptea-i cît un veac;
Rodirile poveștile își tac
Și-n seve, aur cearcă să se-ascunză

Rătăcitori în propriul cînt, aezii
Alungă-n stoluri păsări migratoare.
Bacovian tot corpul iar mă doare,
Retînguind baladele zăpezii.

Lumină nouă sîngeră-n pleiade
Peste luciri de boltă să prefire,
Din alte ceruri, pală amintire
Tezaure de ierburi ca să prade.

Viclone zboruri: păsări, doruri, vise
Și clipe dăltuite în vecie
Închipuiri fugare vor să-nvie
Petalele ce-n somn au fost ucise

De-nsingurări; iubirile de-o vară
Cu fumurile toamnei se destramă...
Cînd vor plăti a vremuirii vamă,
Trecutul temniță să nu le pară

Desfrîu de aur în căușul toamnei
Din el îmi faur lanțuri de robie.
Pe cei ce vara vor să o-nfîrzie
La neubire toamnele condamne-i!

Valeriu Stancu

Valeriu Stancu

Din Scrisorile lui Tristan; o romanță

În joaca tragică vine momentul când
vom privi cerul cu resemnare; fără a ademini
o vietate ciudată dincolo de bolta goală;
pe care alunecă norii nepăsători.

Lumina plină de răcoarea primăverii
va picura o romanță de Chopin;
înseninând curtea cenușie a balamucului.
Și trebuie să ne bucurăm: Ura!

Din scrisorile lui Tristan; somnul

E frig fără tine; cerul se înfioară
de mulțimea neclintită a stelelor.
Cuvintele au înghețat sub limbă
într-o iarnă cu vinele retezate.

Vii din iatac, răspândești o lumină de taină;
ai pielea caldă și parfumată;
te adulmec în aerul cu urme
de vechi înserări.

Suflarea vieții tale respiră
adieri de crin; surâsul îți aprinde candelile
pe marmura viscolită a tineretii.

Ești lacrimă topindu-se
la streășina unei mănăstiri;
visul unui poet bătrân ce doarme
adânc în pernele copilăriei.

Pe cel mai curat așternut; de zăpadă.

Din Scrisorile lui Tristan; o poveste de iarnă

Un început de lume. Zi tremurândă
se înalță aidoma unui balon; de săpun.
Bate cu degete înmănușate în ferestrele
mansardei; ne trezește din visele colorate.
Porumbei se răsucesc în aer, întorc razele
ca burțile peștilor zburând peste ape.
Sosești la mine, îmi umbli sfioasă printre
cărți... aș veni înapoia ta, și-aș lăsa
ca din întâmplare mâna pe umăr...
Te-ai întoarce și ne-am îmbrățișa,
unindu-ne buzele arse de așteptare.
Ne-am apropiat de fereastră și am privi
dezmățul fulgilor inundând priveliștea.
Mi-ai povesti întâmplări din pubertatea ta;
am sta așa în uterul cald al amintirilor.
Am urmări cu tristețe magnifică
ninsura cum urcă... cum urcă...

David Dorian

Proza**Gândul care l-a dus la Dunăre**

firul gândului, al aceluia care se născuse astă-
noapte, după ce, ore întregi, veghease, îmbulzit
de tot felul de gânduri.

Își luă cu grijă cheia, încuie în urma sa ușa
casei și se văzu în stradă, în prospețimea
dimineții, că rouase, iar soarele, între timp de o
suliță pe cer, ridica aburi peste livezile
dimprejur. La vreo jumătate de ceas de mers, se
opri și, oarecum nesigur, repetă în gând visul
care îi adusese în dar gândul, pe care îl luase cu
sine și-l purta, înfășurat cu grijă într-o coajă de
mesteacăn, sub braț. Aici e, își spuse. „*Uite
banca cu pricina*”, și se așeză pe ea, înecat de
emoții. Mai apoi se abandonă clipei, cu ochii
închiși, și simți plecarea și, totodată, înălțarea.
A clipei, a momentului, a gândului.

Era o vară amintind de vremurile când, copil
fiind, alerga desculț pe ulițele satului lovindu-se
de colți de pietre fierbinți. Nu-i zâmbeau numai
pașii, ci și ochii, iar din vârful mâinilor, aruncate
din ce în ce mai înalt spre cer, îi răsăreau parcă
păsări, ori, mai târziu, după câte o ploaie scurtă,
chiar curcubeie. Se ridică de pe bancă și se
așeză cu grijă pe iarbă, închise ochii și se
abandonă amintirii, mergând pe calea gândului
aceluia care îi salvase cele câteva ore de somn,
azi-noapte, mai bine zis, azi-dimineață. Aluneca
în timp înapoi, atât de îndărăt încât abia că își
mai recunoscuse fața în oglindă, mersul acela
arcuit, pe care nu numai că îl uitase, ci chiar îi
părea străin, însă de un străin plăcut. Își tot
promise, în repetate rânduri să meargă la izvorul
apei aceleia mari, râul acela uriaș, de fapt
fluviul cel Mare, despre care învățase în
manualele școlare, și i-o promisese și fiicei lui,
pe atunci la vârsta de grădiniță. Începuse să îl
caute o stare emoțională nouă, alta decât cea
care îl încerca când scria, când îi „ieșea” câte o
metaforă inspirată. Era, într-un fel, Marea
Întâlnire. *Donaueschingen* ori, în sens larg,
Schwarzwald (Munții Pădurea Neagră) era la
doar 2 ore și jumătate cu mașina. De când se
mutase în Germania, trecuseră ani buni și, iată,

veni ceasul Întâlnirii. Pe drum, totul părea la fel
de ... standardizat ca întotdeauna: autostrada cu
mașini grăbite, cu nenumăratele panouri, cu
disciplina participanților la trafic, cu multele
camioane; pe prima bandă, numere de
înmatriculare germane, dar și o sumedenie cu
numere franțuzești. Ce mai?, o zi de week-end
normală, căci era într-o sâmbătă. GPS-urile încă
nu erau la îndemâna oricui, la acea vreme, dar
indicatoarele erau multe și de mare ajutor. Și se
întâmplă: apărură, după o bucată bună de vreme,
Donaueschingen. Era localitatea al cărei nume
mergea în contul Dunării, noțiune încărcată de
atâtea semnificații, ori, mai precis, de
nenumărate atribute. Apa cea Mare avea o
ținută care, odată cu curgerea-i lungă și aflarea
de nenumărați afluenți, devenea tot mai
semeață, mai înaltă, câștigînd atât în mărime,
cât și în învolburare, mai ales cînd trecea printre
munți și, cu atât mai mult, când era umflată de
ploi care uitau să se mai oprească. Dar și calmul
ei, imperturbabil, când se desfăcea pe pusta
întinsă a Ungariei, cea plată până la infinit.
Auzise el, ori citise, o sumedenie de povești cu,
și despre Dunăre. Unele relatau despre alarma
dată prin satele riverane, prin care se anunța că
fluviul amenință să iasă din albie și urmează să
dea puhoi peste oameni și case; altele despre
tentative de trecere a Apei celei Mari, prin înot
ori cu ambarcațiuni improvizate, încercări care
erau privite drept frauduloase de regimul
ideologic al vremii. Nu puțini au fost cei care au
fost prinși și au plătit scump aceste probe de
curaj, cu ani de temniță ori, și mai rău, cu viața,
neputînd face față furiei valurilor dunărene în
tentativa lor de a o traversa, de a ajunge
Dincolo. Și multe altele, care îi treceau din nou,
într-un film ce i se derula fulgerător, prin
memoria afectivă. Se ducea, așadar, la izvoarele
mitului Dunărea, pentru că asta devenise ea,

(continuare în pag. 11)

Damaschin Pop-Buia

(continuare din pag. 9)

cumva ascuțite, înțepătoare. Nu erau numai
numeroase ci, la început, mai degrabă un iureș
de idei care roiau în jurul lui, aproape că îi
văjâiau urechile de repeziciunea cu care îl
încolțeau. Abia către ceasul în care noaptea se
îngâna cu ziua, pe la al doilea cântat al
cocoșilor, a sosit GÂNDUL care l-a liniștit și i-
a adus somnul. Nu au fost decât câteva ceasuri
de odihnă dar, curios, era proaspăt, simțea cum
energia îi tâșneste prin piept, mai-mai să-i rupă
câmașă.

Luă micul dejun, parcă mai delicios decât în
alte dimineți, ba chiar și cafeaua era mai
aromată. Pentru a reface imaginea de altădată,
se gândi, fugar, să-și aprindă și o țigară, dar, tot
atât de repede, reuși să-și mute gândul de la
iarba dracului, de care se despărțise cu trei ani
înainte.

Nu terminase de mult cu prima etapă a
cotidianului rutinat și se gândea să meargă pe

Proza

(continuare din pag. 10)

Dunărea, în mintea lui: un MIT. Ieșea așadar din platul zilei, din mereu reluatul ciclul al acesteia, șabloane din care nu reușise să iasă, iar acum, într-o arătare de vis, avea să dea din nou spirit materiei. *Spiritus agitat molem*, își zicea, cum am putut să uit chestiunea asta elementară și esențială pentru a ieși din zi, din rutină, din mine? Observă, în același timp, că era din nou în prezent, într-un fel de autocontemplare și se întoarse cu repeziciune înapoi, reluând firul narațiunii. Izvorul, gândea el, nu are să fie mai mare decât unul obișnuit, bună oară așa cum erau fântânițele de la care aducea el apă, copil fiind, la munca pe câmp, cu părinții. Țâșnind dintr-o buză de râpă, cum și-o aducea el aminte pe cea de la „Podine”, cu o apă rece, de un cristalin rar întâlnit și făcătoare de pofta de mâncare, cum nu mai cunoscuse el de-a lungul anilor, între Carpați, în vreme de studenție ieșeană, ori pe la teutoni, unde trăia de mai multe decenii.

[Acuma, în vremurile din urmă, află că acolo, în locurile copilăriei lui fericite – formulă devenită pentru el, între timp, pleonastică, căci, de, cum altfel poate să fie o copilărie la nivelul amintirii, decât una astfel numită – s-a descoperit un izvor, undeva mai către Muncel, a cărui apă este una cu puteri aproape magice. Este, între timp, cunoscută sub numele de „Dora, apa alcalină cu aur” și se difuzează, mai precis vinde, și prin via internet. Ar avea efecte atât de benefice asupra sănătății, încât, consumată pe termen mai lung, ar împrumuta consumatorului atribute specifice elixirului tinereții. Își aduse, cu drag, aminte, că, în ultimele sejururi petrecute acolo, a băut zilnic din această apă mult lăudată, și, trebui să recunoască, i-a plăcut foarte mult.]

Donaueschingen, ori, mai precis, *Donau Quelle* avea însă dimensiuni încă și mai mari, trecând peste așteptările sale. Păi, dacă-i vorba de un izvor, fie el și al marelui fluviu Dunărea, trebuie să mă întâmpine o țâșnire de apă obișnuită, așa cum îi era lui cunoscut de acasă-ul copilăriei. Nicidecum. Izvorul Dunării (*Donau Quelle*) era impunător prin însăși dimensiunea lui. E adevărat, locul cu pricina a fost amenajat în mod special, ornamentare care s-a întâmplat de-a lungul vremii. Află, din materialul informativ aflat la fața locului, că: *Aici izvorăște brațul principal al Dunării, (...) la 1078 m peste nivelul mării și 2888 km înainte*

Gândul care l-a dus la Dunăre

de revărsarea ei în Marea Neagră. Ok, își zise, știam încă din clasa a V-a. Nu însă că totul este atât de bine îngrijit și tot atât de bine pus în relief. Înconjurat de un gard solid, prevăzut cu diferite figuri sculptate în stil oarecum baroc, deasupra cărora tronează un grup statuar, dominat de Mama Baar, o splendoare, care, cu siguranță a contribuit la impunerea acestui braț drept izvor al Dunării (Donaubach), în detrimentul celuilalt, din Furtwagen, numit Breg. Cel puțin din punct de vedere turistic.

Ajuns acolo, îl copleși imediat o amintire minunată. Cu foarte mulți ani în urmă, pe când fusese aici pentru întâia oară, împreună cu soția și fiica, aceasta din urmă a făcut un gest des răspândit acolo. Și anume, acela de a arunca monezi în apa izvorătoare a marelui fluviu. Există, își aminti, și o poză legată de acest gest al fetei de altădată, dar nu știa precis pe unde s-o caute. De când cu digitalele, fotografiile analoge au trecut în plan secund. De la înălțimea acestor aduceri-aminte, se lăsă furat de moment, simțind din nou limpezimea aerului, acuratețea peisajului, gesturile lente și oarecum cuvioase ale celor care, precum el însuși, veniseră să întârzie un ceas, două, pe lângă fântână, căci, așa rotund cum era îngărdit, izvorul crea această impresie. E drept, una mai mare, mai largă și, înainte de toate, impunătoare. I-ar fi plăcut să-și facă palmele căuș, să le lase într-o alunecare pioasă în apa marelui izvor, iar mai apoi să-și spele o dată fața cu Dunărea, așa cum era ea la început de drum. Limpede, cu apariție de veșnic nou-născut, de vise multe și mărețe, pe care avea să le culeagă și să le ducă pe parcursul atâtor sute, ba chiar mii de kilometri, învățând atâtea limbi - căci nu puține sunt țările pe care le străbate - și ieșind în largul mării de pe pământ românesc, lucru care pe el, la vârsta de școală elementară, îl făcuse oarecum mândru, ba chiar zicea că Dunărea este numai a noastră, chiar dacă vine tocmai din Munții Pădurea Neagră, ai cărei copaci, de altfel, și-i și închipuia, desigur, *schwarz*. Istoria ne învață că această denumire a primit-o încă din vremea romană, fără a exista o explicație anume a atributului care i-a fost acordat. Uitându-se la inscripțiile din împrejurimi – căci erau astfel de tăblițe -, avu marea uimire și tot atât de mare îi fu și bucuria la descoperirea uneia scrisă în limba românească, cea dulce și frumoasă, cum o cântă

poetii...”*Păcat* – își spuse mai apoi – *că nu am fotografiat-o, cine stie dacă Google, geniul definitiv, cum îi plăcea lui să răsfete această mașinărie, o va găsi, odată ce voi fi ajuns acasă”...* Ceea ce s-a și adeverit. Plăcuța fusese donată de un grup de foști deținuți politici români, dar detaliile, care ar fi putut trasa un contur mai grăitor acestui gest, cu tentă culturală și

politică, nu mai erau de găsit. Important rămânea însă că la Izvorul Dunării citi o inscripție în limba lui maternă și că aceasta se punea stavilă împotriva uitării unui grup de condamnați pentru convingeri politice opuse celor de la Centru. În perioada ceaușistă, se-nțelege. Se abandonă din nou cursului Apei celei Mari, cum îi veni mai devreme s-o numească. Se opri, mai întâi, la Ulm, unde se revăzu, împreună cu familia, cu mulți ani în urmă, plimbându-se pe malul ei. Interesant i s-a părut atunci, că Dunărea, deși nu străbătuse foarte mulți kilometri, era deja un râu în toată legea, iar la Passau, unde, de asemenea a admirat-o, era deja un fluviu, căci dimensiunile îi îndreptăteau acest statut. Mai poposi în Viena, dar nu mult, zicându-și că aici a fost mai des și că încă o să mai aibă ocazia de a o vedea. Mai mult, aici a făcut și o mică ieșire cu vapoarașul, pe unul dintre canale, pe o rută îndrăgită de turiști. Ajunsesse, pe calea gândului, pe la Porțile de Fer, după ce mai aruncă o privire peste *Duna*, de pe podul dintre cele două mari părți ale capitalei ungare, revăzând *bildurile* minunate, atât pe cele cu fluviul ca atare, cât și pe cele care oglindeau clădirile îngrijite și impunătoare din împrejurimi. Da, era un minus, chestia cu Porțile de Fier, iar dacă e să meargă încă și mai jos, înspre Marea cea Neagră, se va lovi de încă o ... barieră: aceea că în Deltă, de asemenea, încă nu ajunsese...

Deodată apăru un alt gând în reveria în care alunecase. Era legat de Someșul Mare, râul copilăriei-i sale, de care îl lega atâtea amintiri și trăiri, de la învățatul înotului, mai degrabă de nevoie, căci băieții mai mari îi aruncau pe ceilalți, încă neînvățați cu ale înotului, în locurile unde, de musai ca de voie bună (după o vorbă de prin partea locului) trebuia să dai bine din mâini și picioare pentru a te ține la suprafață și a ieși la liman și pînă hăt, către vârsta adolescenței, când lua la cunoștință faptul că nu numai în cărți, ori la cinema, trăiește frumosul, ci că acesta era acolo, chiar lângă el, i se așterne, pur și simplu, la picioare. Unul dintre formele acestuia era chiar apa, râul. Metoda, descrisă mai sus, prin care se învăța înotul era oarecum spartană, dar cât se poate de eficientă. Păi și Someșul era parte a Dunării!, descoperi el din nou America. Așadar, încă un motiv să vadă Dunărea, cea de după revărsarea Tisei, care, la rândul ei înghite cele două brațe ale Someșului, cel Mic și cel Mare. Să vadă, care vasăzică apa în care, cândva, cu multe zeci de ani în urmă, învățase și el să țină la suprafață. E adevărat, mult mai sus, dar, cândva, parte amestecată în valurile danubiene. I se făcuse lumină în priviri, era plin de nou, de vechi, de vis și avid de a merge - de data aceasta, acum și de adevăratelea - pe Dunăre în jos. Parcă-l văd și acumă cum a luat-o din loc: pășind arcuit, cu ochii privind undeva în zări, o țintă numai de el știută. Și s-ar părea că se simte minunat în această escapadă cu aspect clar de *Discovery*, de vreme ce, din fiecare oraș în care ancorează, pe durata croazierei pentru care nici măcar nu a plătit cine știe cât, îmi trimite câte o ilustrată. Demodat, dar mult mai real, mai adevărat. „*Omul care a învins inerția zilei*”, îmi zic de fiecare dată, încercat de un sentiment de admirație. După socoteala mea, mâine ori poimâine ar trebui să primesc următoarea ilustrată. De data aceasta din Tulcea...

Damaschin Pop-Buia

Sursa: Andredonau - Eigenes Werk, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=83916037>

O poezie inedită a Liviei Rebreanu

Livia Rebreanu – Hulea

Livia Rebreanu – Hulea, sora scriitorului Liviu Rebreanu, s-a născut în 12 octombrie 1889 în comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, și a trecut la cele veșnice în 30 martie 1972, la Aiud, județul Alba. Primele clase le-a urmat în satul natal și în Năsăud, apoi liceul la Dej și Bistrița. A debutat cu ajutorul fratelui în 1910 cu poezia „Cântec”. A colaborat la periodicele: „Cosânzeana” (Orăștie), „Românul” (Arad), „România literară” (Aiud), „Unirea” (Blaj), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Lumina Femeii” (Cluj). În 1920 a publicat primul volum de versuri, intitulat „Răvașe-n tabără”, iar ediția a II-a în 1929 (Cluj, Tipografia Școala de Arte și Meserii „Principele Carol”) și însumează 66 de pagini (pentru amănunte despre viața și opera ei vezi antologia „Autori măiereni”, de Icu Crăciun și Iacob Naroș, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2015, pp. 284-285). Dl. Alexandru Dărăban ne-a semnalat o poezie tipărită în publicația „Cosânzeana” (Orăștie, nr. 5, anul V, din 7 februarie 1915, p. 51), pe care o reproducem aici în ortografia vremii:

„A sosit...”

A sosit... De-acum fii vesel
Suflet veșnic zbuciumat,
A sosit și-ți bate'n poartă
Cel de-a pururi așteptat...

Și uite, nici o umbră vremea
N'a pus stavilă'ntr'voi –
Suflet ne'nțeleș, ce tremuri,
Ce-ți curg lacrimi șiroi?

Poate plângi de fericire
Că-l mai vezi odată'n prag?
- Vezi, când vremea mi-l aduse
Țara mi-l chemă sub steag...”

Le reamintesc cititorilor că în 1915 Imperiul Austro-Ungar (din care făcea parte și Transilvania) era în al doilea an de la izbucnirea Primului Război Mondial, Regatul României intrând de-abia în 1916, iar măiereanul Emil Rebreanu, prototipul lui Apostol Bologa din „Pădurea Spânzuraților”, va fi spânzurat de autoritățile maghiare militare în 1917.

Icu Crăciun

Fulguratii

Daruri duminicale pascale, prunii îmbrăcați în albă floare, merii în ținută de gală cu toți bumbii rozalii încheiați până la gât, câmpul gătit cu ținte d-aur pe pieptar, cu bănuței în buzunare și macriș în gură, răchițele cu fustițe verduci cam scurte, doar nucii mai înțelepți își vor pune veșminte verzi cu ciucuri, iar nucărițele se gândesc la viitoare modele de cercei ecologici. Venerabilului Pirus, care are cred vreo 200 de ani și pe care-l credeam chel și știrb, au început să-i mijească tuleie pe sub nas și să-i crească dinți de muguri noi. Pe câte-un bănuț zimțat de păpădie, Triponote păroase la dezmăț de polen se-mbie, pe alți galbeni din tezaur, albine melifere adună ”colb d-aur”. Pe peretele de bărne vechi al căsuței Armanului, cea din câmp, două albine dulgher, înveșmântate-n violet irizat și albastru metalizat se pipăie cu antenele, apoi băznăie scurt și se înalță-ntr-un tirbușon aerian, sus, sus în zborul de împerechere. Jos, sub acoperiș, într-o poștă lustruită de ploaie și soare, meșterii tâmplari au forat o galerie în care încape degetul meu mic. În care, odraslele vor sta fiecare-n cămăruța care-o are, separați de peretavane construite de părinți din rumeguș mestecat cu salivă de iubire. Fără despărțire! Fluturi îmi stau în cărările bătute cu rotunjoare, vinețele și alte cele: Lămâiță, Albilița rapiței, Albăstrelul comun, Ochi de păun de zi, Fluturile cu litera C, Căposul negru. Nu vă mai obosesc cu numele lor latine că nici io nu le mai țin minte bine. Printre albe jerbe de flori, la cântare sau păpare, nații de zburători: codroșii munteni și cei pădureni, pitulici mici, cinteze, fițigoii mari și din cei albaștrui, (o paranteză despre ei, dacă-mi permiteți; aceștia s-au despărțit de familia Parus, fără acordul M.O. așa că acum îi cheamă ”Cyanistes caeruleus”!). Unde-am rămas, aha, tot la cadouri cu pene: mai erau printre nuiete-sorcovele grauri fluierători, fâse, codobaturi, Gușă-roșie-Robin Hood, mierle, cocoșari, gaitțe și coțoflene, sticleți și

Lavandă & cerneală

cânepari, un țiclean cu aparatul morse-n...gât, ti-ti-ti, ti-ti-tiu, tiuit-tiuit!!! Concert fain ca la țară! Ciocănitorea pestriță bate toaca, (citește darabana!). Am obosit, părul mi-a albit, gleznele mi-au slăbit și mă așez sub umbra crengilor de nuc, cu spatele costeliv rezemat în speteaza de coajă, lemn și sevă, dau capul pe spate să scap de țepii ariciului din ceafă și, din întâmplare ating cu urechea scoarța gigantului tron, de s-aude, s-aude ceva, ce s-aude? Ceva greu de spus în cuvinte, o melodie ca-ntr-o cochilie de la malul mării, un foșnet grav, îndepărtat, ușor tulburat ca acela când s-aude viscolul dincolo de munte, un cântec de val care suspină într-o fântână, un vuiet de arteziană cu seve care urcă din scară-n scară, o respirație de pompă submersibilă care umflă fiecare inel! Ori, poate era doar baterea vântului printre fractalii ramurilor de toate vârstele, ori suflul tot mai greu și mai dezrădăcinat al trupului meu! În vale, în sat e liniște, încremenire și pace, motoarele care mișcă lumea s-au oprit, câinii au adormit. Din Biserița de lemn s-aude în tot satul (microfon și boxe!) glasul părintelui Lăpuște și îngânarea diecilor. Slujba din prima zi de Paște - Învierea Mică. Asta-mi aduce aminte de vocea lăuntrică a poftelor, care, mie mi-au devenit tot mai firave: un ou moale, o felie de pască cât o palmă de prunc, un pahar de vin alb, trei linguri de sos dulce din mâncarea de ied îmi sunt prea-de-ajuns! Domol la vale pe altă cărare, târâș-grăpiș fiecare spre casa cui îl are, spus-a popa Creangă. Cam mult în viață umblat-am creanga!? Împing portița c-un toiegel noduros de fag găsit pe Calea Muncelului, pipăi treptele scaldate în lumină, deschid ușa cămăruței. În odăiță miroase a lavandă și încă a ceva, ce? Pe măsuta curată un pachet într-un plic mare de culoarea cafelei cu lapte așteaptă cu răbdătoare mea nerăbdare să fie deschis: Creionul de tâmplărie, (M. Cărtărescu), Secrete – o agendă 2020, (P. Coelho), Omul care mută norii, (R.

Paraschivescu), România – O iubire din care se poate muri, (G. Liiceanu), O dimineață de iubire pură, (Y. Mishima). Exalt, ce bine, tocmai terminasem Dialoguri(le) secrete cu Ioana. Părvulescu! Aha, a cerneală proaspătă mirosea!? Lavandă și cerneală!

Câteva lămuriri în-spre o mai bună înțelegere a textului!

1. Pirus! Pirus a fost un rege al moloșilor (o populație tracică din regiunea Epirului) și al Macedoniei, reputat pentru faptele de arme și pentru vitejie. Însă prețul victoriei este imens. Dar și Pyrus sativa, PĂR, pom fructifer din familia Rosaceae!

2. Xylocopa violacea - Abeille charpentiere (fr.) - Albina dulgher, Numele științific al genului vine din greaca veche, (xylokopos "tăietor de lemn") și face aluzie la obiceiul femeii majorității speciilor de a construi un cuib pentru urmași sub forma unei galerii săpate în lemn;

3. M.O. = Monitorul Oficial!

4. Târâș-grăpiș provine din țărăsc și grapă și înseamnă târându-se și agățându-se ca o grapă.

5. Darabană – obicei de primăveră la ciocănituri, bătutul în lemn, nu, doamne ferește, ci, doamne dă! Cineva să mă audă!

6. Textul s-a numit initial *Daruri Pascale pentru Inima Dumitale*.

(19-20.04.2020)

Ilie Hoza

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene.

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRITĂ-NĂSĂUD

Machetare: Viorel-Daniel Partene

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tehnoredactare computerizată și tipar: REVOX INTERNATIONAL PROD SRL, Bistrița,

Str. Gen. Grigore Bălan. nr. 25. tel: 0263 231 341 ISSN 1224 - 643

Să trecem pragul Noului An cu fața senină, să lăsăm în urmă grijile și necazurile!

Să luăm cu noi sănătatea, bucuriile și amintirile frumoase!

Redacția revistei „Cuibul Visurilor” vă urează Sărbători Fericite și Un An Nou Binecuvântat!